

Grøn Vækst

April 2009
Regeringen

Indhold

Del 1

Grøn Vækst

1.1. Grøn Vækst	3
1.2. En grøn vækstvision for natur, miljø, klima og landbrug	5
1.3. Investeringer i Grøn Vækst	8
1.4. Grøn Vækst balance	10

Del 2

Miljø- og Naturplan Danmark 2020

2.1. Et vandmiljø af god kvalitet	15
2.2. Reduktion af pesticiders skadevirkninger	19
2.3. Reduceret ammoniakbelastning	23
2.4. Færre drivhusgasser	25
2.5. Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet	27
2.6. Mere og bedre tilgængelig natur	29
2.7. Forbedret miljø- og naturovervågning samt planlægning	31

Del 3

Strategi for et grønt landbrugs- og fødevareerhverv i vækst

3.1. Et mere selv bærende landbrugserhverv	35
3.2. Mere enkel og smidig regulering	37
3.3. Landbruget som leverandør af grøn energi	39
3.4. Fremme af markedsbaseret økologi	42
3.5. Danmark som grønt vækstlaboratorium	44
3.6. Investeringer i nye grønne teknologier	46
3.7. En mere værdiskabende fødevareindustri	47

Grøn Vækst

1

- Grøn Vækst
- En grøn vækstvision for natur, miljø, klima og landbrug
- Investeringer i Grøn Vækst
- Grøn Vækst balance

1.1 Grøn vækst

Regeringens vision er at skabe en ny grøn vækstøkonomi. En økonomi hvor grønne løsninger – indenfor bl.a. transport, byggeri, og landbrugs- og fødevarereproduktion – bidrager til at løse miljø-, klima- og naturudfordringer og samtidig skaber nye job i grønne væksterhverv.

Som led heri fremlægger regeringen en plan for *Grøn Vækst*, hvor et højt niveau af miljø-, klima- og naturbeskyttelse går hånd i hånd med en moderne og konkurrencedygtig landbrugs- og fødevarereproduktion.

Udspillet skal ses i sammenhæng med regeringens øvrige grønne initiativer, herunder bl.a. *Energiaftalen* fra februar 2008, *En grøn transportpolitik* fra januar 2009 *Forårspakke 2.0 – Vækst, klima, lavere skat* fra marts 2009 og *Strategi for reduktion af energiforbruget i bygninger* fra april 2009.

Grøn Vækst skal bl.a. sikre:

- Et vandmiljø af god kvalitet
- En markant reduktion af pesticiders skadevirkninger i forhold til natur, dyr og mennesker
- Reduceret ammoniakbelastning
- Biodiversitet og mere og bedre tilgængelig natur
- Færre drivhusgasser
- Et mere selv bærende landbrugserhverv som leverer grøn energi
- Enkel og smidig regulering – herunder hurtigere miljøgodkendelser
- Fremme af markedsbaseret økologi
- En styrket og mere målrettet forsknings- og innovationsindsats
- Investeringer i nye grønne teknologier

- En mere værdiskabende fødevarereindustri

Danmark har allerede et stærkt udgangspunkt på disse områder.

Danmark er blandt de bedste lande i Europa, når det gælder indsatsen for at reducere udledningen af næringsstoffer til åer, søer og fjorde. Vi er blandt dem i EU, som har begrænset udledningen mest siden 1990'erne.

Den danske natur er en uvurderlig ressource. Strandene, havet, søerne, engene, skoven og landskabet rummer et rigt dyre- og planteliv og byder på mange muligheder for oplevelser og friluftsliv til gavn for borgerne.

Landbrugs- og fødevarerehvervet i Danmark har en international styrkeposition. Med et stort fokus på innovation, har erhvervet bl.a. formået at udvikle fødevarer af høj kvalitet, som kan afsættes til høje priser på de globale markeder.

Erhvervet har stor betydning for Danmarks samhandel med udlandet og tegner sig for ca. 14 pct. af Danmarks samlede vareeksport.

Vi har i Danmark vist, at det kan lade sig gøre at bryde sammenhængen mellem vækst og belastning af natur, miljø og klima.

Men vi står også over for betydelige udfordringer:

- Omkring 2/3 af Danmarks samlede areal anvendes i dag som led i landbrugsproduktionen, hvoraf meget jord dyrkes intensivt. Det sætter naturen og den biologiske mangfoldighed under pres, og nogle steder generer produktionen naboerne.
- Selvom vi er nået langt på en række områder, har den hidtidige indsats for at forbedre vandmiljøet og reducere brugen af pesticider ikke levet op til de forventede mål.

- Danmark skal i forlængelse af EU's klima- og energipakke reducere udledningerne af drivhusgasser i de ikke-kvotebelagte sektorer, herunder landbruget, med 20 pct. i 2020 i forhold til 2005.
- Kravene til en effektiv landbrugs- og fødevarereproduktion skærpes i disse år for at kunne levere konkurrencedygtige produkter af en høj kvalitet på de globale markeder. Den danske fødevarereindustri har i de senere år tabt markedsandele i forhold til udenlandske konkurrenter.

Svaret på disse udfordringer er et konkurrencedygtigt landbrugserhverv, der lever side om side med en rig og varieret natur og et rent vandmiljø.

Et landbrugserhverv der bidrager aktivt til miljø- og naturbeskyttelsen og samtidig udvikler sin produktion og skaber vækst.

Vi skal tilstræbe i højere grad at udnytte løsninger, som både gavner miljøet og erhvervets konkurrenceevne.

Det er afgørende, at landbrugs- og fødevarerhvervet bidrager aktivt til denne udvikling. De øgede miljø-, klima- og naturkrav skal indføres med en tidshorisont, hvor erhvervet kan følge med samtidig med, at målene opfyldes til tiden.

Regeringen er opmærksom på, at erhvervets muligheder for at tiltrække kapital til nødvendige investeringer i fx nye grønne teknologier i øjeblikket hæmmes af den finansielle krise og faldende økonomiske konjunkturer.

Regeringen følger nøje udviklingen i jordpriserne og landbrugsgets finansieringsmuligheder i lyset af den finansielle krise. Regeringen har sammen med et bredt flertal i Folketinget med kredit- og bankpakkerne iværksat initiativer, der styrker lånemulighederne for kreditværdige borgere, bedrifter og virksomheder.

Med dette udspil fremlægger regeringen en langsigtet plan for grøn vækst. Udspillet indeholder en Miljø- og Naturplan Danmark 2020 og en Strategi for et Grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst.

Grøn Vækst erstatter og supplerer regeringens vedtagne Vandmiljøplan III fra 2004, og er endvidere regeringens opfølgning på Pesticidplan 2004-2009.

Grøn Vækst følges desuden senere på året op af bl.a. regeringens *Erhvervs-klimastrategi*, regionalpolitisk udspil om "Danmark i balance", "Dansk landbrug 2022" samt regeringens samlede oplæg til en *Omkostningseffektiv klimastrategi for det ikke-kvotebelagte område for 2013-2020*.

Miljø- og Naturplan Danmark 2020

Grøn Vækst indeholder en langsigtet plan for mere og bedre natur.

Planen skal sikre en endnu bedre beskyttelse af miljøet, naturen og klimaet end i dag og en natur i fremgang. Udledningen af næringsstoffer og sprøjtegifte skal nedbringes og tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed skal standses.

Planen indebærer:

- Et vandmiljø af god kvalitet
- Reduktion af pesticiders skadevirkninger
- Reduceret ammoniakbelastning
- Færre drivhusgasser
- Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet
- Mere og bedre tilgængelig natur
- Forbedret miljø- og naturovervågning samt planlægning

Principper for Grøn Vækst

Klare mål for indsatsen

Grøn markedsbaseret regulering

Øget fleksibilitet for landmanden

Ansvarlighed og grønne partnerskaber

Udnyttelse af grønne synergier og erhvervs-mæssige potentialer

Strategi for et grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst

Grøn Vækst indeholder en strategi for at skabe et mere vækstorienteret landbrugs- og fødevarerhverv.

Strategien skal skabe rammerne for et mere moderne landbrug, som beskytter miljø, natur og klima samtidig med, at der findes nye måder at skabe værdi på. Erhvervet skal have mere frie rammer og i højere grad producere grøn energi.

Strategien indebærer:

- Et mere selv bærende landbrugserhverv
- Mere enkel og smidig regulering
- Landbruget som leverandør af grøn energi
- Fremme af markedsbaseret økologi
- Danmark som grønt vækstlaboratorium
- Investeringer i nye grønne teknologier
- En mere værdiskabende fødevarerindustri

1.2 En grøn vækstvision for natur, miljø, klima og landbrug

Regeringens vision for grøn vækst baserer sig på fem grundlæggende principper:

- Klare mål for indsatsen
- Grøn markedsbaseret regulering
- Øget fleksibilitet for landmanden
- Ansvarlighed og grønne partnerskaber
- Udnyttelse af grønne synergier og erhvervs-mæssige potentialer

Klare mål for indsatsen

Med Grøn Vækst sætter regeringen klare mål for bl.a. udvaskningen af næringsstoffer og anvendelsen af pesticider til naturen og vandmiljøet.

Som noget nyt er målene for vandmiljøet og naturbeskyttelsen i Grøn Vækst defineret ud fra den tilstand, der ønskes opnået – og ikke ud fra udledningen.

Målene følges op af en omfattende indsats, som skal bidrage til, at vi når målene.

Grøn markedsbaseret regulering

Regeringen ønsker, at miljø- og naturmålene i størst mulig udstrækning indfries gennem en omkostningseffektiv indsats, der sikrer reel miljøeffekt.

Regeringen vil derfor give prioritet til grønne markedsbaserede instrumenter hvor landmanden har et økonomisk incitament til at tilrettelægge sin drift, så den på den mest omkostningseffektive måde mindsker miljø- og klimapåvirkningen.

Regeringen vil tilbageføre et eventuelt provenu fra nye

markedsbaserede instrumenter til landbrug, skovbrug og gartnerier via nedsættelser af jordskatterne.

Øget fleksibilitet for landmanden

Regeringen vil samtidig give landmanden større fleksibilitet og flere handlemuligheder for at kunne skabe en mere grøn landbrugsproduktion.

Det skal bl.a. være nemmere at drive landbrugserhverv i selskabsform og dermed udvide adgangen til kapital til finansiering af fx ny miljø- og klimateknologi.

Mulighederne for at tilrettelægge landbrugsproduktionen på en mere miljø- og naturvenlig måde skal øges – fx ved i højere grad at udnytte husdyrgødningen til grøn energi i stedet for at sprede den ubehandlet på markerne og ved at dyrke flerårige energiafgrøder.

Ansvarlighed og grønne partnerskaber

Landbruget skal være et erhverv, der forvalter miljø, natur og klima på ansvarlig og forbilledlig vis, og som er kendt og respekteret for sin høje grad af dyrevelfærd.

Landbruget skal tage et aktivt ansvar for, at også kommende generationer har adgang til rent vand, en varieret natur samt et sundt miljø uden skadelige pesticider.

Stærke grønne partnerskaber mellem erhvervet, erhvervets organisationer og de offentlige myndigheder skal udgøre et centralt fundament for fremtidens grønne vækst.

Det gælder bl.a. på innovationsområdet, hvor det er vigtigt at sikre et tæt samspil mellem det offentlige og erhvervet om udvikling af nye grønne teknologier og løsninger i hele kæden fra forskning til marked.

Udnyttelse af grønne synergier og erhvervs-mæssige potentialer

Regeringen vil med Grøn Vækst anlægge en helhedsorienteret tilgang til den fremtidige indsats.

Grøn Vækst handler om at identificere og drage fordel af de grønne synergier, der eksisterer mellem henholdsvis miljø, natur og klima og vækst i landbrugs- og fødevarer-erhvervet.

Miljøbeskyttelse og konkurrencedygtighed er ikke hinandens modsætninger, men kan med fordel gå hånd i hånd.

Grønne synergier kan bl.a. opnås på følgende områder:

- *Landbruget som leverandør af grøn energi.* Øget energiudnyttelse af husdyrgødning vil give husdyrbrugene bedre vækstmuligheder samtidig med, at det baner vej for et mere miljø- og klimavenligt landbrugs-erhverv.
- *Fremme af økologisk landbrug.* Økologi er en produktionsform, som et stigende antal forbrugere er villige til at betale for. Økologi er samtidig en produktionsform, der bidrager til bedre miljø, natur og dyrevelfærd og vækst i landbruget.
- *Ny grøn teknologi og innovation* kan bl.a. bidrage til en mere bæredygtig landbrugsproduktion, bedre dyrevelfærd og øget produktivitetsvækst og værdiskabelse i landbrugs- og fødevarerhvervet.

Innovative løsninger på disse områder vil ikke kun være til gavn for naturen, miljøet og landbruget i Danmark, men rummer også et erhvervs-mæssigt potentiale i form af eksport af nye grønne teknologier til udlandet og dermed øget vækst og beskæftigelse i Danmark.

Miljø- og naturplan Danmark 2020

Det vil regeringen

- Reduktion i udvaskningen af kvælstof med ca. 19.000 tons og fosfor med ca. 210 tons i 2015.
- Forbedring af de fysiske forhold på udvalgte strækninger af 7.300 km vandløb.
- Reduktion i belastningsomfanget med pesticider fra 2,1 til 1,4 ved udgangen af 2013, svarende til en behandlingshyppighed på 1,7.
- Reduktion af ammoniakbelastningen med henblik på at beskytte sårbar natur og styrke biodiversiteten.
- Yderligere reduktion i landbrugets udledning af drivhusgasser i 2020.
- Etablering af mere og bedre tilgængelig natur.
- Standse tilbagegangen i den biologisk mangfoldighed i bl.a. 246 Natura 2000-naturbeskyttelsesområder.
- Bedre overvågning af den danske naturtilstand.

Det gør regeringen

- Markedsbaseret regulering med udgangspunkt i et system med omsættelige kvælstofkvoter, etablering af 50.000 ha sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner samt ca. 13.000 ha vådområder og ådale mv.
- Fjernelse af fysiske spærringer, genopretning af vandløbs naturlige løb samt ophør med eller reduceret vandløbsvedligeholdelse.
- Pesticidafgiften forhøjes og omlægges, så afgiften på de mest miljøbelastende pesticider bliver højest.
- Det generelle ammoniakkrav skærpes til 30 pct. i 2011 og den specifikke ammoniakregulering skærpes med nye krav til totalbelastningen.
- Reduktion af landbrugets drivhusgasudledning på ca. 700.000 tons CO₂-ækv. Desuden undersøges mulighederne for en yderligere reduktion, bl.a. gennem en markedsbaseret model (afgift/kvoter).
- Op til 75.000 ha ny natur frem til 2015 gennem bl.a. skovrejsning, dyrkningsfrie randzoner og vådområder. Bedre tilgængelighed gennem nationalparker m.v.
- Ekstensiv drift og pleje af ca. 130.000 ha natur i Natura 2000-områderne samt pleje af ca. 40.000 ha lysåben natur udenfor Natura 2000-områderne.
- Forbedret miljø- og naturovervågning samt etablering af et digitalt, Grønt Danmarkskort.

Et grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst

Det vil regeringen

- Skabe rammerne for et mere selv bærende landbrugs erhverv.
- Skabe rammerne for at op mod 40 pct. af husdyrgødningen i Danmark kan udnyttes til grøn energi i 2020. På sigt er det visionen, at alt husdyrgødningen energiudnyttes.
- Fjerne unødige administrative barrierer og nedbringe sagsbehandlingstiden på miljøgodkendelser af husdyrbrug markant.
- Skabe rammer for en markedsbaseret fordobling af det økologiske areal i 2020.
- Målrette og styrke forskning, innovation og udvikling på landbrugs- og fødevarerområdet, så Danmark bliver et grønt vækstlaboratorium – Agro Food Valley.
- Fremme en mere værdiskabende fødevarerindustri.

Det gør regeringen

- Landbrugsloven moderniseres ved at ophæve maksimalgrænsen for antal dyreenheder og hektar samt afskaffelse af arealkravet og kravet om selveje.
- Bedre rammer for lokalisering af biogasanlæg, etablering af en Igangsætningspulje til etablering af biogasanlæg samt tilskudsmæssig ligestilling af afsætning af biogas til henholdsvis kraftvarmeværker og naturgasnettet.
- Indførelse af maksimale afgørelsesfrister for husdyrgodkendelser på 6-9 måneder, fjernelse af sagspuklen inden 1. oktober 2010 samt forenklinger af den øvrige miljø- og fødevareregulering.
- Markant udvidelse af den økonomiske ramme for økologitilskuddene, fortsættelse af forsknings og innovationsindsatsen, styrkelse af indsatsen for afsætningsfremme samt tilskud til ERFA-grupper og omlægningstjek.
- En mere slagkraftig organisering og fokusering af forsknings- og innovationsindsatsen på miljø- og fødevarerområdet gennem etablering af et Grønt Teknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), et Innovationspartnerskab for Agro Food samt en tilskudspulje til anvendelsen af nye grønne teknologier.
- Etablering af et MadExperimentarium og en Oplevelseszone for madkultur.

1.3 Investeringer i grøn vækst

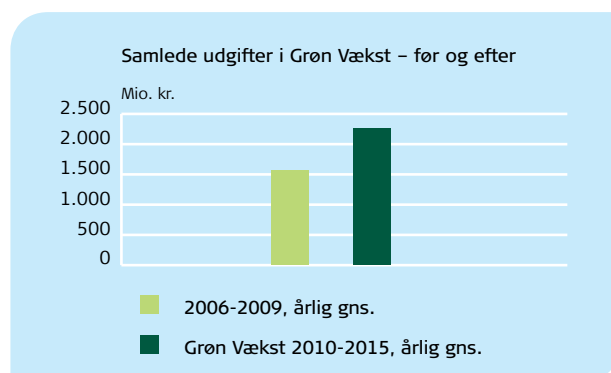
Regeringen lægger med dette udspil op til betydelige investeringer i Grøn Vækst. Investeringerne skal både bidrage til at opnå de ambitiøse mål vedrørende vand, natur og klima, og til at styrke rammerne for et innovativt og værdiskabende landbrugs- og fødevarerhverv.

Samlet set afsætter regeringen i alt ca. 13,5 mia. kr. til Grøn Vækst i perioden 2010-2015. Det svarer til en gennemsnitlig årlig indsats på ca. 2,3 mia. kr., inklusiv EU-medfinansiering.

Det er en stigning på ca. 750 mio. kr. årligt eller ca. 50 pct. i forhold til det gennemsnitlige niveau i 2006-2009.

Regeringen lægger bl.a. op til at afsætte samlet ca. 1,2 mia. kr. årligt fra 2010-2015 til indsatsen i forhold til vand, natur og pesticider. Dette inkluderer i væsentligt omfang kompensation og tilskud til landbrugserhvervet for de nye miljø- og naturforpligtelser.

Regeringen lægger desuden op til at afsætte midler til at skabe gode rammer for vækst i landbrugs- og fødevarerhvervet. Der afsættes 65 mio. kr. årligt til at skabe bedre muligheder for landbrugets produktion af grøn energi samt

Grøn Vækst 2010-2015	Årligt gns. (mio. kr.)
Vandindsats	404
Naturindsats	734
Pesticidindsats	81
Landbruget som energileverandør (biogas mv.)	66
Økologi inkl. arealtilskud	346
Danmark som grønt vækstlaboratorium (forskning og udvikling), Investeringspulje til nye grønne teknologier, hurtigere miljøgodkendelser mv	379
Initiativer i Landdistriktsprogrammet uden for Grøn Vækst	122
Grøn Vækst reserve	142
Grøn Vækst og LDP i alt	2.273

ca. 345 mio. kr. årligt til at skabe rammerne for en fordobling af det økologiske areal i 2020.

Regeringen lægger desuden op til at afsætte ca. 379 mio. kr. årligt til at udvikle Danmark som et Grønt vækstlaboratorium. Herudover lægger regeringen op til at drøfte en styrkelse af forsknings- og innovationsindsatsen på miljø- og fødevarerområdet med forligskredsen bag globaliseringsmidlerne.

Regeringen ønsker desuden at fortsætte aktiviteter under landdistriktsprogrammet, som ikke direkte er relateret til Grøn Vækst.

Endelig afsættes en Grøn Vækst reserve til kompensation af erhvervets omkostninger ved at tilpasse sig den nye kvælstofregulering samt til at dække uforudsete udgifter i forbindelse med Grøn Vækst.

I 2015 evalueres Grøn Vækst, hvorefter der træffes beslutning om de konkrete indsatsers videre forløb.

Finansiering af Grøn Vækst

Regeringen lægger op til at finansiere Grøn Vækst ved en kombination af nationale midler og midler fra EU.

De nationale midler knytter sig – foruden eksisterende statslige og kommunale bevillinger og videreførelser på området – primært til miljømilliard II og en ændret tilbageførelse af pesticidafgiftsprovenuet til landbrugets fonde.

Det fremgår af regeringsgrundlag II (2007), at regeringen vil afsætte en milliard til natur- og miljøindsatsen i 2010-2013. Milliarden skal i henhold til regeringsgrundlaget anvendes efter de hidtidige retningslinjer for miljømilliard I i perioden 2006-2009, hvor 2/3 af midlerne blev anvendt til natur og miljø. Der er i Grøn Vækst budgetteret med tilsvarende fordeling.

Tilbageførelsen af midler til landbrugets fonde er i dag direkte koblet til landbrugets forbrug af pesticider. Landbrugets fonde får dermed tilbageført flere midler i perioder, hvor landbruget belaster miljøet med et for højt forbrug af pesticider, som det er tilfældet i dag, hvor målsætningen om en behandlingshyppighed for pesticider på 1,7 ikke opfyldes.

Der lægges op til, at landbrugets fonde i 2010 og frem tilføres midler fra pesticidafgiften svarende til indtægten ved en behandlingshyppighed på 1,7, dvs. ca. 250 mio. kr. årligt. Et provenu fra pesticidafgiften, som ligger herover, anvendes til Grøn Vækst initiativer.

Regeringen ønsker at omlægge pesticidafgiften. Såfremt omlægningen medfører et merprovenu, vil regeringen tilbageføre det til erhvervet via sænkede jordskatter i overensstemmelse med regeringens skattestop.

Herudover finansieres Grøn Vækst af landdistriktsmidler fra EU. Grøn Vækst er således regeringens forslag til udmøntningen af det danske landdistriktsprogram 2010-2013.

En række af de initiativer, der forudsættes finansieret af landdistriktsmidler, fortsætter frem til 2015. Det er derfor lagt til grund for finansieringen af Grøn Vækst, at det Landdistriktsprogram, der løber fra 2014 og frem, som minimum er af samme størrelse som for perioden 2010-2013, og at de igangsatte initiativer i Grøn Vækst finansieret af Landdistriktsprogrammet for 2010-2013 forlænges i udmøntningen af Landdistriktsprogrammet fra 2014 og frem.

Hjemtagning af EU-midler

Den samlede ramme under landdistriktsprogrammet skønnes at udgøre ca. 1.750 mio. kr. årligt.

De foreslåede initiativer i Grøn Vækst indebærer en udnyttelse af EU-rammen på 1.317 mio. kr. årligt.

For at understøtte en bredt funderet indsats reserveres en andel af EU-rammen til kommuner og regioner (200 mio. kr.) samt til landbrugets fonde (80 mio. kr.), så de – som det også er tilfældet i dag – får mulighed for at opnå medfinansiering fra EU til igangsættelse af egne aktiviteter.

Herudover afsættes en Grøn Vækst-kapacitetsramme på 153 mio. kr. til at dække usikkerheden i den endelige fastlæggelse af EU-rammens størrelse. Denne afhænger blandt andet af den konkrete udmøntning af initiativerne under Grøn Vækst og de konkrete rammer for hjemtagningen af EU-midler, som først senere i 2009 fastlægges af EU-Kommissionen.

Grøn Vækst understøtter dermed, at der vil kunne ske fuld hjemtagning af landdistriktsmidler under EU.

EU's landbrugspolitik rummer desuden mulighed for at anvende op til 10 pct. af den direkte landbrugsstøtte til miljøformål – de såkaldte artikel 68-midler (frivillig modulation). Der lægges i Grøn Vækst op til at anvende uudnyttede midler under den direkte støtte, som ellers ville tilfalde EU, p.t. 1,6 pct. (svarende til ca. 120 mio. kr. årligt). Midlerne kommer fra en uforbrugt pulje fra enkeltbetalingsordningen og tages således ikke direkte fra landmændene.

Regeringen ønsker ikke for nuværende at anvende yderligere midler under art. 68, da dette ikke vurderes hensigtsmæssigt med den nuværende økonomiske situation i landbruget.

Visse dele af landdistriktsprogrammets konkrete gennemførelsesbestemmelser vedtages først ultimo 2009. Det er en forudsætning for den samlede finansiering af Grøn Vækst, at gennemførelsesbestemmelserne vil gøre det

Hjemtagning af Landdistriktsmidler under EU

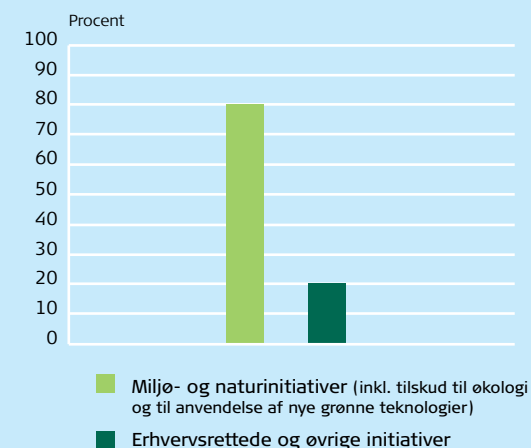
	I alt	EU	Nationalt
Initiativer - Gennemsnitlig EU-medfinansiering	1.317	842	475
Ramme reserveret til kommuner og regioner	200	100	100
Ramme reserveret til landbrugets fonde	80	40	40
Kapacitetsramme	153	95	57
Grøn Vækst og landdistriktsprogram i alt	1.750	1.078	673
Skønnede maksimale EU-rammer	1.750	1.078	673

muligt at finansiere de forudsatte initiativer med Landdistriktsmidler.

Regeringen har som pejlemærke, at 75 pct. af midlerne under landdistriktsprogrammet skal afsættes til natur- og miljøindsatser og 25 pct. af midlerne til erhvervsrettede og øvrige aktiviteter i landdistrikterne, jf. Regeringsgrundlaget "Mulighedernes samfund".

Indsatsen i Grøn Vækst er sammensat med udgangspunkt i dette pejlemærke. Miljø- og naturinitiativer udgør således ca. 80 pct. af det samlede landdistriktsprogram 2009-2013. Inkluderet heri er en række grønne initiativer, som også har en positiv effekt på væksten i landbrugs- og fødevarerhvervet. Det gælder bl.a. arealtilskud til økologi og tilskud til anvendelse af nye grønne teknologier.

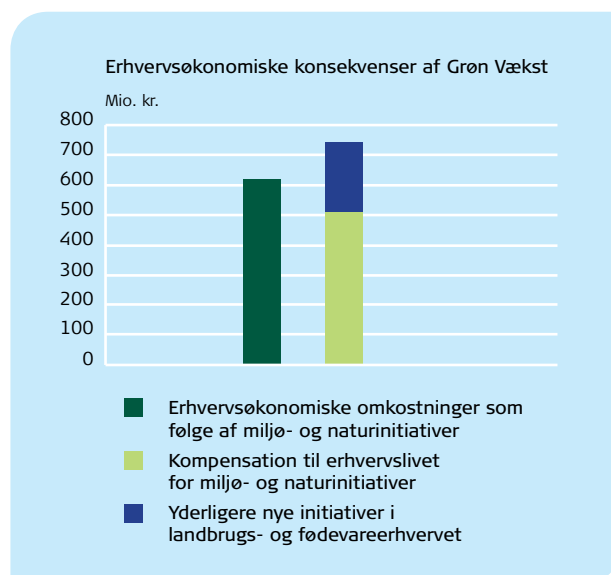
Anvendelse af landdistriktsmidlerne i Grøn Vækst

1.4 Grøn vækst balance

Med Grøn Vækst ønsker regeringen en udvikling i landbrugerhvervet, som er i harmoni med miljø, natur, klima og omgivelserne i det åbne land.

Grøn Vækst vil betyde nogle forandringer i den måde, landbrugsproduktionen foregår på i dag, og det vil medføre økonomiske omkostninger for erhvervet.

Note: Belastning og kompensation er varige indkomsteffekter, mens initiativerne i landbrugs- og fødevarerhvervet afspejler det gennemsnitlige investeringstilskud i perioden 2010-2015.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

De samlede kvantificerbare erhvervsøkonomiske omkostninger for landbrugs- og fødevarerhvervet som følge af de nye natur- og miljøforpligtelser i Grøn Vækst skønnes at udgøre gennemsnitligt ca. 621 mio. kr. årligt i perioden 2010-2015.

Af de 621 mio. kr. lægges der op til at kompensere erhvervet for direkte pålagte natur- og miljøforpligtelser og yde tilskud til frivillige forpligtelser for i alt ca. 513 mio. kr. årligt.

Kompensation og tilskud i Grøn Vækst

Kompensation til landbruget for pålagte natur- og miljøforpligtelser

Sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner

Reduceret / ophør med vandløbsvedligeholdelse

Tilskud til landbruget til frivillige natur- og miljøforpligtelser

Ådale

Vådområder

Naturpleje og -forvaltning af private og statslige Natura 2000-arealer

Landskabs- og biotopforbedrende beplantninger

Pleje af § 3-områder udenfor Natura 2000

Tilskud til privat skovrejsning

Kompensationen skal ses i lyset af, at indsatsen vil mindske mulighederne for at dyrke visse arealer og derved reducere produktion og indtjening for de berørte landmænd.

Regeringen lægger op til, at der ikke ydes kompensation for krav om udlægning af efterafgrøder. Regeringen vil tage

stilling til, hvorvidt der skal ydes kompensation for reduceret eller ophør med markvanding, når omfanget og intensiteten af indsatsen er blevet klargjort i forbindelse med de kommunale handleplaner på vandområdet.

Herudover vil der være erhvervsøkonomiske omkostninger forbundet med omlægningen af pesticidafgiften og kvælstofreguleringen. Disse omkostninger kan først endelig opgøres, når der foreligger konkrete modeller herfor.

Der lægges op til, at indtægter fra et eventuelt salg af kvælstofvoter og merprovenu fra pesticidafgiften tilbageføres til erhvervet via jordskatterne. Når den konkrete model foreligger, vil der endvidere blive taget stilling til kompensation af erhvervets omkostninger ved at tilpasse sig den nye kvælstofregulering.

Håndtering af miljø- og naturopgaverne fordrer, at landbruget også fremover har indtjeningsmuligheder, som muliggør nye investeringer i bl.a. miljø- og klimateknologi.

Regeringen lægger derfor op til at øge udgifterne til initiativer i landbrugs- og fødevarerhvervet med 235 mio. kr. årligt i 2010-2015 med hovedvægten på tilskud til investeringer i nye grønne teknologier samt øget arealtilskud til økologisk produktion. Initiativernes værdi for erhvervet forventes, at være betydeligt større end niveauet for initiativernes direkte udgifter.

Det øgede aktivitetsniveau skal dog ses i forhold til, at der i finansieringen af Grøn Vækst lægges op til, at reducere den hidtidige tilbageføring til landbrugets fonde.

Herudover lægger regeringen op til at drøfte en styrkelse af forsknings- og innovationsindsatsen på miljø- og fødevarerområdet med forligskredsen bag globaliseringsmidlerne.

Desuden lægges der i Grøn Vækst op til en række ikke-kvantificerbare initiativer, der udgør et positivt bidrag til

landbrugets vækstvilkår, herunder bl.a. modernisering af landbrugsloven.

Der lægges i Grøn Vækst generelt op til, at vækstinitiativerne indtræder enten før eller samtidigt med miljø- og naturinitiativerne. Vækstinitiativerne vil i de fleste tilfælde at have effekt fra 2010.

Beskæftigelseseffekter

Grøn Vækst vil have en række effekter på beskæftigelsen, både positive og negative. De positive effekter kommer fra en række vækstinitiativer, mens de negative effekter følger af initiativer på natur- og miljøside. På kort sigt vurderes den samlede beskæftigelseseffekt at være positiv.

Miljø- og Naturplan Danmark 2020

2

- Et vandmiljø af god kvalitet
- Reduktion af pesticiders skadevirkninger
- Reduceret ammoniakbelastning
- Færre drivhusgasser
- Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet
- Mere og bedre tilgængelig natur
- Forbedret miljø- og naturovervågning samt planlægning

2. Miljø- og Naturplan Danmark 2020

Regeringen ønsker en samlet *Miljø- og Naturplan* for Danmark frem mod 2020, som sikrer et bedre vandmiljø og mere natur af høj kvalitet, der er tilgængelig for alle.

Regeringen vil med en samlet og fokuseret indsats sikre:

- Et vandmiljø af god kvalitet gennem en markant reduktion af udledningen af næringsstoffer til vandmiljøet. Vandløb, søer og fjorde skal være sunde levesteder for dyr og planter, og vi skal fortsat have rent drikkevand.
- En markant reduktion af pesticiders skadevirkninger i forhold til mennesker, dyr og natur.
- Reduktion af ammoniakbelastningen fra landbrugets husdyrproduktion til gavn for naturen og biodiversiteten i særligt de sårbare naturområder.
- Øget naturbeskyttelse og biodiversitet.
- Mere og bedre tilgængelig natur. Der skal etableres større og mere sammenhængende naturarealer og det skal sikres, at stadig flere danskere får mulighed for at nyde og bruge den smukke danske natur.
- En forbedret overvågning af den danske naturtilstand, som bidrager til at skabe et solidt grundlag for en effektiv fremtidig naturindsats.
- Et bedre klima gennem betydelige reduktioner i udledningen af drivhusgasser fra landbruget på mindst ca. 700.000 tons årligt.

Regeringen prioriterer en miljø- og naturindsats, hvor grønne synergier udnyttes, så vi får mest mulig miljø, klima og natur for pengene.

Våd-områder er et godt eksempel på en grøn synergi. Våd-områder bidrager både til et bedre vandmiljø ved at mindske udvaskningen af kvælstof og fosfor, men også til reduktionen af drivhusgasser og til at skabe nye levesteder for dyr og planter.

Regeringen vil med Miljø- og Naturplan Danmark 2020 neutralisere effekterne for natur og miljø af ophævelsen af EU's brakordning og den deraf følgende opdyrkning af hovedparten af brakarealet.

Dette opnås ved hjælp af en række nye initiativer, herunder ved at der etableres sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie

randzoner langs vandløb og søer, og samlet set etablering af 75.000 ha ny natur. Hertil kommer støtte til en væsentlig udvidelse af det økologisk dyrkede landbrugsareal.

Regeringen lægger op til, at Miljø- og Naturplanen evalueres i 2015 med henblik på at vurdere effekten og eventuelle tilpasningsbehov frem mod 2020.

Miljø- og Naturplan Danmark 2020

Det vil regeringen

Et vandmiljø af god kvalitet

- Reduktion i udvaskningen af kvælstof med ca. 19.000 tons og fosfor med ca. 210 tons i 2015.
- Forbedring af de fysiske forhold på udvalgte strækninger af 7.300 km vandløb.

Markant reduktion af pesticiders skadevirkninger

- Reduktion i belastningsomfanget med pesticider fra 2,1 til 1,4 ved udgangen af 2013, svarende til en reduktion i behandlingshyppighed fra 2,5 til 1,7.

Reduceret ammoniakbelastning

- Ammoniakbelastningen skal reduceres med henblik på at beskytte sårbar natur og biodiversiteten.

Færre drivhusgasser

- Yderligere reduktion af landbrugets udledning af drivhusgasser i 2020.

Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet

- Standse tilbagegangen i den biologisk mangfoldighed, bl.a. i de 246 Natura 2000-naturbeskyttelsesområder.

Mere og bedre tilgængelig natur

Forbedret miljø- og naturovervågning samt planlægning

- En forbedret overvågning af den danske miljøtilstand.

Det gør regeringen

Et vandmiljø af god kvalitet

- Omlægning af kvælstofreguleringen til et system baseret på omsættelige kvoter i 2012 med en merreduktion i udvaskningen af kvælstof på forventet 10.000 tons i 2015. Sammensætningen af virkemidler vurderes igen senest i 2011, når kvotemodellen foreligger.
- Etablering af 50.000 ha sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner, 13.000 ha vådområder og ådale.
- Indsats på udvalgte vandløbsstrækninger: Genopretning af vandløbs naturlige løb, fjernelse af fysiske spærringer og reduceret vandløbsvedligeholdelse.

Markant reduktion af pesticiders skadevirkninger

- Pesticidafgiften omlægges og forhøjes, så afgiften på de mest miljøbelastende pesticider bliver højest.
- 50.000 ha sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner ved udgangen af 2012.
- Fortsat grundvandsbeskyttelse gennem restriktiv godkendelsesordning og effektiv varsling.

Reduceret ammoniakbelastning

- Det generelle ammoniakkrav skærpes til 30 pct. i 2011, og indsatsen evalueres i 2012 med henblik på evt. yderligere skærpelser i 2013.
- Den specifikke ammoniakregulering ændres til et krav om maksimal totalbelastning i naturfølsomme områder.

Færre drivhusgasser

- Yderligere reduktion af landbrugets udledning af drivhusgasser på ca. 700.000 tons CO₂-ækv. gennem bl.a. kvotesystem for kvælstof, flere vådområder og randzoner. Desuden undersøges mulighederne for en markedsbaseret model (afgift/kvoter) for reduktion af drivhusgasser.

Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet

- Ekstensiv drift og pleje af ca. 130.000 ha heder, klitheder og anden tør natur.
- Pleje af 40.000 ha lysåben natur udenfor Natura 2000-områderne.

Mere og bedre tilgængelig natur

- Etablering af op til 75.000 ha ny natur frem mod 2015, herunder bl.a. mere skov og dyrkningsfrie randzoner.

Forbedret miljø- og naturovervågning samt planlægning

- Forbedring af miljø- og naturovervågningsprogrammet og etablering af et Grønt Danmarkskort.

2.1 Et vandmiljø af god kvalitet

Regeringen vil understøtte et rigt vandmiljø af god kvalitet. Vandløb, søer og fjorde skal beskyttes mod skadevirkningerne af næringsstoffer, pesticider og andre forurenende stoffer.

Det danske vandmiljø skal være et sundt levested for dyr og planter og til glæde for borgere, der ønsker friluftoplevelser ved og på vandet. Danmark er blandt de lande i EU, som har sænket udledningen af næringsstoffer mest siden 1990'erne.

Regeringen vil med Miljø- og Naturplan Danmark gennemføre en ambitiøs indsats for det danske vandmiljø.

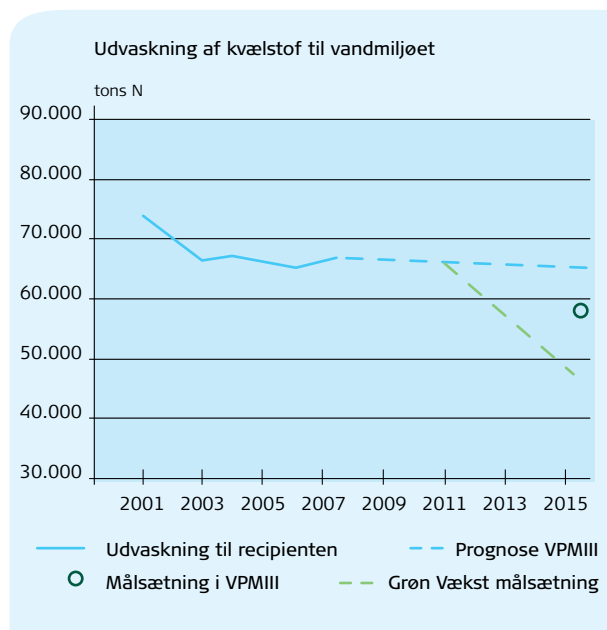
Med Grøn Vækst introducerer regeringen – i overensstemmelse med EU's Vandrammedirektiv – en ny måde at sætte mål for vandmiljøet. Der tages nu udgangspunkt i den nødvendige indsats for at nå en bestemt tilstand – ikke i udledningen.

For at opnå god økologisk tilstand i alle danske søer, vandløb og kystvande vil regeringen frem mod 2015 reducere udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet med ca. 19.000 tons og udvaskning af fosfor med ca. 210 tons i forhold til det nuværende niveau.

Det vil indebære, at vi opfylder de mål vi satte os med Vandmiljøplan III, og at vi lever op til forpligtelserne i EU's Nitratdirektiv og Vandrammedirektiv.

Forud for direktivets 2. planperiode (2016-2021) vurderes behovet for yderligere indsatser for at leve op til Vandrammedirektivets mål om god tilstand i alle danske søer, vandløb og kystvande. Vurderingen foretages bl.a. på baggrund af ny indsamlet viden, herunder ny viden om klimaændringer i forholdet til vandmiljøet.

Som led i indsatsen opdeles Danmark i 23 vandoplande, hvortil der udarbejdes individuelle og målrettede vandpla-

ner. Planerne giver et detaljeret overblik over det danske vandmiljøes tilstand og vil udgøre krumtappen i de kommende års ambitiøse indsats for at skabe et vandmiljø af god kvalitet.

Regeringen vil for at opnå et vandmiljø af god kvalitet gennemføre en ambitiøs indsats, som bl.a. vil inkludere:

- En grøn omlægning af kvælstofreguleringen
- Yderligere generel regulering til reduktion af kvælstof og fosfor, fx forbud mod jordbearbejdning i efteråret

- Målrettede tiltag, herunder sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner, vådområder, ekstensiverede ådale og efterafgrøder
- Forbedrede fysiske forhold på udvalgte strækninger af 7.300 km vandløb
- Forbedret rensning af regnvand og spildevand
- Styrket beskyttelse af grundvandsressourcer

Grøn omlægning af kvælstofreguleringen

Regeringen vil sikre en yderligere reduktion i udvaskningen af kvælstof til det danske vandmiljø ved at gennemføre en grøn omlægning af kvælstofreguleringen.

Regeringen igangsætter derfor et udredningsarbejde, der har til formål at udarbejde forslag til en konkret model for indførelsen af et mere markedsorienteret system med omsættelige kvælstofkvoter. Udredningsarbejdet vil herunder også belyse fordele og ulemper ved kvotemodellen i forhold til alternativer.

Udredningsarbejdet skal være afsluttet primo 2011. Regeringen træffer i forlængelse af udredningsarbejdet beslutning om valg af de konkrete virkemidler.

Målet med omlægningen er, at:

- give landmanden et stærkt incitament til at reducere belastningen af naturen, miljøet og klimaet mest muligt.
- vandmiljøindsatsen tilrettelægges, så der opnås den største miljøeffekt for pengene.

Et system med kvælstofkvoter indebærer, at der fastsættes et loft for den årlige maksimale kvælstofudvaskning til vandmiljøet.

Principper for en grøn omlægning af kvælstofreguleringen

- Der tages udgangspunkt i en model med omsættelige kvælstofkvoter. Omlægningen skal bidrage til en omkostningseffektiv indsats til reduktion af kvælstofbelastningen af natur og miljø samt til en reduktion af landbrugets drivhusgasudledning. Modellen skal desuden bidrage til, at de opstillede mål for reduktion i udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet realiseres inden for den opstillede tidsramme (2015).
- Modellen sigter mod, at give den enkelte landmand større handlefrihed og klare incitament til at reducere kvælstofudledningen mest muligt og handle miljømæssigt forsvarligt.
- Omlægningen skal som udgangspunkt sikre, at der ikke sker dobbeltregulering og i videst muligt omfang bidrage til administrative lettelser for landbruget.
- Omlægningen skal tilsigte, at den samlede kvælstofindsats i tilstrækkeligt omfang tager højde for geografiske forskelle i naturens og miljøets sårbarhed, fx i kombination med målrettede indsatser, som understøttes af øvrige Grøn Vækst initiativer, herunder bl.a. Grønt Danmarkskort og forsknings- og innovationsprogrammet GUDP.
- Eventuelle indtægter skal tilbageføres til erhvervet via jordskatterne.

Den maksimale kvælstofudvaskning opdeles derefter i kvoter, som fordeles til erhvervet, fx ved en auktion eller ved gratis uddeling. Kvælstofkvoterne gøres herefter omsættelige ved at virksomhederne får mulighed for at handle med dem.

Et system med omsættelige kvælstofkvoter indebærer, at den enkelte landmand får et klart økonomisk incitament til at reducere kvælstofbelastningen mest muligt samtidig med, at det bliver mere attraktivt at tage nye miljøteknologier i anvendelse, da det reducerer landmandens behov for kvoter.

Regeringen ønsker at systemet som udgangspunkt skal give en merreduktion i udvaskningen af kvælstof på forventet 10.000 tons kvælstof i forhold til den nuværende regulering. Det vil samtidig bidrage med en skønnet reduktion i udledningen af drivhusgasser på mindst 430.000 tons CO₂-ækvivalenter i 2015. Reduktionskravet til systemet reduceres, hvis andre virkemidler i Grøn Vækst bidrager med en større reduktion end forventet ligesom reduktionskravet samtidig skal ses i lyset af ny indsamlet viden, herunder ny viden om klimaændringer i forhold til vandmiljøet.

Indtægterne fra et evt. salg af kvoter tilbageføres til erhvervet via jordskatterne. Når den konkrete model foreligger, vil der desuden blive taget stilling til kompensation af erhvervets omkostninger ved at tilpasse sig den nye regulering.

Den nye regulering skal være på plads senest 1. januar 2012 og skal som udgangspunkt erstatte det eksisterende normreguleringssystem. Den nye model for regulering af kvælstof skal godkendes i EU, før den kan træde i kraft.

Yderligere generel regulering til reduktion af kvælstof og fosfor

Regeringen vil supplere den generelle kvælstofregulering med en række yderligere tiltag:

- Neutralisering af kvælstofeffekt ved udtagning af landbrugsjord til byudvikling, natur mv.
- Forbud mod visse former for jordbearbejdning i efteråret, der fremmer udvaskningen
- Forbud mod pløjning af fodergræsmarker i visse perioder i løbet af året

Disse justeringer af den generelle regulering vil blive indarbejdet i eksisterende regulering. Den skærpede generelle regulering vil samlet set reducere kvælstofudvaskningen med ca. 2.000 tons kvælstof og ca. 20 tons fosfor.

Målrettede indsatser til reduktion af kvælstof og fosfor

Regeringen vil desuden gennemføre en række målrettede lokale indsatser. Det skal supplere den generelle indsats i sårbare vandområder og bidrage til yderligere at reducere udvaskningen af kvælstof og fosfor i disse områder.

Regeringen vil for det første stille krav om, at landmændene etablerer 10 meters sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner langs alle vandløb og søer, svarende til ca. 50.000 ha. Regeringen lægger her op til at kompensere landmændene for evt. tabt indtjening. Kravet om dyrkningsfrihed gælder dog ikke, hvis der dyrkes vedvarende græs eller flerårige energijafrøder uden brug af gødning eller sprøjtemidler.

Regeringen vil for det andet skabe rammerne for udlægning af ca. 10.000 ha vådområder samt ekstensivering af

3.000 ha ådale ved periodevist at oversvømme ådalene i oplande til søer. Vådområder og ekstensivering af ådalene indføres via frivillige ordninger, hvor der ydes tilskud. Det gøres muligt i helt særlige tilfælde at ekspropriere arealer.

For det tredje skal der udlægges yderligere efterafgrøder svarende til ca. 140.000 ha i landbrugsområder med sårbare vandoplande. Samtidig fjernes muligheden for at erstatte efterafgrøder med vintergrønne marker i hele landet, svarende til udlæg af yderligere 50.000 ha efterafgrøder. Baggrunden er, at efterafgrøder har en større effekt end vintergrønne marker i forhold til reduktion af kvælstof.

Til gengæld foreslår regeringen, at der gives større fleksibilitet, så landmanden kan vælge mellem at etablere efterafgrøder eller sænke kvælstofnormen.

Randzoner, vådområder, ådale og efterafgrøder forventes samlet set reducere udledningen af kvælstof med ca. 6.300 tons og fosfor med ca. 190 tons og dermed sikre et sundt vandmiljø til gavn for planter, dyr og mennesker.

Øvrige indsatser i Grøn Vækst som vil mindske kvælstofudvaskningen

I Grøn Vækst indgår desuden en række øvrige indsatser, som ikke er kvantificeret, men som forventes at ville have en positiv effekt på reduktionen i kvælstofudvaskningen.

Det gælder bl.a. indsatserne for:

- Skovrejsning
- Indsats i Natura 2000-områder
- Fremme af markedsbaseret økologi
- Øget energiudnyttelse af husdyrgødning
- Fradragsret for energiafgrøder

- Reduktion af ammoniakbelastningen
- Tilskud til anvendelse af nye grønne teknologier

Regeringen foreslår derfor, at den samlede sammensætning af virkemidler og deres bidrag til reduktion af kvælstofudvaskningen vurderes igen senest i 2011, når kvotemodellen foreligger.

Flere naturlige levesteder for dyr og planter i danske vandløb

De danske vandløb er vigtige levesteder for en lang række planter og dyr. Fysiske ændringer har imidlertid over en årrække gjort vandløbene fattigere på plante- og dyreliv.

Regeringen vil forbedre de fysiske forhold for udvalgte strækninger af 7.300 km vandløb.

Indsatsen vil omfatte tiltag, som er målrettet og tilpasset behovene i det enkelte vandløb.

Der lægges både op til restaurering af og genopretning af vandløbs naturlige løb, fjernelse af fysiske spærringer for vandgennemstrømningen samt at vedligeholdelsen af udvalgte strækninger af vandløb ophører eller reduceres.

Indsatsen vil forbedre livsbetingelserne for fiskene og andre vandorganismer samt give en større mangfoldighed af vandplanter. Vandløbenes forbedrede tilstand hænger godt sammen med flere af regeringens øvrige tiltag, fx vådområder og ådale.

Forbedret rensning af regnvand og spildevand

Danmark har de sidste 25 år foretaget markante investeringer i et effektivt spildevandssystem. I dag ledes det meste husholdnings- og industrispildevand således gennem ef-

fektive renseanlæg, før det ledes ud i vandmiljøet.

Regeringen ønsker, at der med Grøn Vækst gennemføres en yderligere forbedring af rensningen af regnvand og spildevand fra husholdninger, industri og rensningsanlæg.

Regeringen lægger særlig vægt på at forbedre spildevandsrensningen i det åbne land. Her ledes spildevandet ofte urensset ud til vandmiljøet. Det sker også fra tid til anden, at der løber urensset spildevand ud fra kloakkerne, når det regner meget. Det er ikke blot uhygiejnisk, men også et problem for vandmiljøet.

Derfor ønsker regeringen, at indsatsen overfor de såkaldte regnvandsbetingede overløb styrkes, så både mennesker og miljø bliver skånet for unødvendige påvirkninger.

Indsatserne på regnvands- og spildevandsområdet indgår i vandplanlægningen og skal som udgangspunkt være gennemført i 2015.

Styrket beskyttelse af grundvandsressourcer

Vandressourcerne er begrænset og der er stor efterspørgsel efter dem til en række forskellige behov. Forbrugerne skal have rent vand i hanerne, dyr og planter i naturen har brug for vand, industrien skal have procesvand til produktionen og landbruget har behov for at kunne kunstvande forskellige specialafgrøder.

Derfor styrker regeringen beskyttelsen af grundvandsressourcerne. I fremtiden vil alle interesser blive taget i betragtning, så naturen ikke løber tør. Det betyder, at der vil være behov for at omlægge og visse steder begrænse indvindingen af vand til fx markvanding.

2.2 Markant reduktion af pesticiders skadevirkninger

Med Grøn Vækst lægger regeringen op til en væsentlig omlægning og skærpe af indsatsen for at begrænse brugen af pesticider. Målet er en markant reduktion af pesticiders skadevirkninger for mennesker, dyr og natur.

Pesticider er stoffer, som har til formål at beskytte afgrøder mod uønskede organismer eller planter.

Pesticider skal i Danmark godkendes for at kunne anvendes. Dette sker ved en restriktiv godkendelsesordning. Der vil imidlertid stadigvæk være en risiko for skader på de dyr og planter, der lever i og omkring markerne. Jo større pesticidforbrug, jo større risiko for belastning af naturen – og jo større risiko er der derfor for at få pesticidrester i fødevarer og drikkevand.

Målene i den nuværende Pesticidplan 2004-2009 er endnu ikke nået. Det gælder både målet om en behandlingshyppighed på 1,7 og målet om frivillig udlægning af 25.000 ha sprøjtefri randzoner langs vandløb og søer. Det skal der rettes op på med Grøn Vækst.

Regeringen ønsker at fastholde ambitionsniveauet fra Pesticidplan 2004-2009. Der skal ikke sprøjtes mere, end naturen og miljøet kan bære.

Regeringen erstatter den hidtidige indikator behandlingshyppighed med en ny indikator for belastningsomfang.

Regeringens mål er, at belastningsomfanget nedsættes til 1,4 ved udgangen af 2013.

Herudover øger regeringen ambitionsniveauet for målet om udlægning af sprøjtefri randzoner.

Danmark får næsten alt sit drikkevand fra grundvandet. Regeringen vil fortsat prioritere beskyttelsen af de danske grundvandsreserver højt.

Det vil regeringen

- Belastningsomfanget skal nedsættes til 1,4 inden udgangen af 2013. Det svarer til en reduktion af behandlingshyppigheden fra 2,5 til 1,7.

Den nye indikator for belastningsomfanget ser i modsætning til behandlingshyppigheden på pesticidanvendelsen på det samlede landbrugsareal og ikke kun det konventionelt dyrkede. Ekstensiverede arealer og arealer, der omlægges til økologiske drift vil dermed tælle positivt i regnskabet.

Regeringen vil desuden inddrage oplysninger om pesticidernes sundheds- og miljømæssige belastning i beregningen af indikatoren for belastningsomfang.

- 50.000 ha. sprøjte-, gødnings- og dyrknings-frie randzoner langs vandløb og søer ved udgangen af 2012.
- Regeringen vil skabe rammerne for en markedsbaseret fordobling i det økologiske areal i 2020.
- Miljø- og sundhedsbelastningen fra pesticidanvendelsen i gartneri og frugtavl skal nedsættes mest muligt.
- Restindholdet af pesticider i dansk producerede fødevarer skal være mindst muligt.
- Godkendte pesticider skal ikke udvaskes til grundvandet over grænseværdien på 0,1 µg.

Grøn omlægning af pesticidafgiften

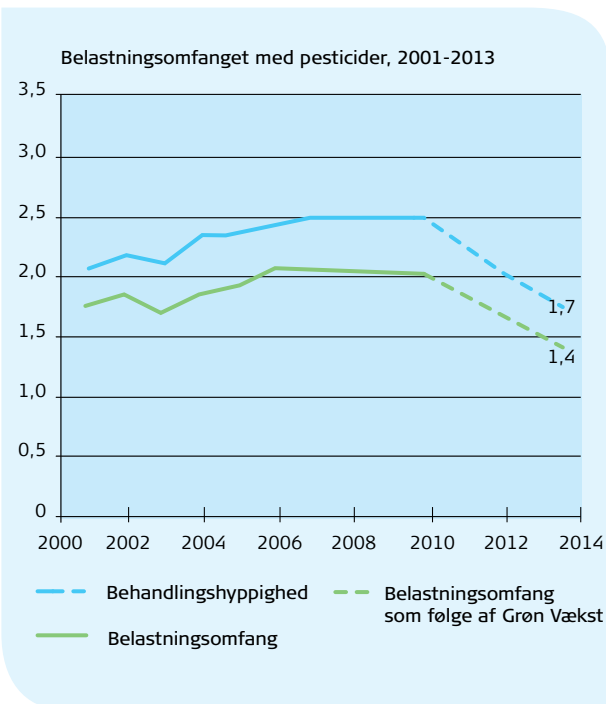
Regeringen vil gennemføre en grøn omlægning af pesticidafgiften, så de mest miljø- og sundhedsbelastende pesticider pålægges den højeste afgift, mens mere skånsomme pesticider pålægges en relativt lavere afgift.

Omlægningen skal gennemføres på en måde, som sikrer en markant reduktion i pesticidforbruget og -belastningen.

Landmændene skal gives et klart incitament til at bruge de mindst miljøbelastende pesticider.

Det gør regeringen

- Grøn omlægning af pesticidafgiften.
- Lovkrav om udlægning af sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfri randzoner, som skal sikre, at der ved udgangen af 2012 er udlagt i alt 50.000 ha sprøjtefri randzoner.
- Etablering af pointsystem for pesticider der skal hjælpe landmanden til at vælge de mindst miljø- og sundhedsbelastende pesticider.
- Restriktiv godkendelsesordning.
- Fremme af pesticidfri dyrkning.
- Styrkelse af rådgivningen om anvendelse af pesticider med fokus på integreret plantebeskyttelse.
- Indberetning af jordbrugerens sprøjtejournaler.
- Øget forskningsindsats i bl.a. integreret plantebeskyttelse, beslutningsstøttesystemer og pesticiders skadevirkninger.

Priserne på pesticider i forhold til markedsprisen på korn var i 2008 på det laveste niveau siden 1990. Jo lavere pesticiderne er i pris i forhold til de forventede afregningspriser for landbrugsprodukterne, jo større incitament har erhvervet til at anvende pesticider.

Regeringen vurderer derfor, at det er nødvendigt at hæve afgiftsniveauet for at nå målsætningen. Det gælder især for de mest sundheds- og miljøbelastende pesticider. Dette skal også ses i lyset af, at den eksisterende pesticidafgift ikke har virket efter hensigten.

I dag betaler landmændene en såkaldt værdiafgift, hvor med de dyreste pesticider pålægges den højeste afgift, mens billige pesticider får en lavere afgift. Der er imidlertid ikke sammenhæng mellem prisen på pesticider og deres effekt på natur, miljø og sundhed.

Regeringen vil derfor omlægge værdiafgiften til en stykafgift, hvor afgiften differentieres efter pesticidernes sundheds- og miljømæssige belastning.

Efter afgiftsomlægningen vil der derfor være et økonomisk incitament til at vælge de mindst skadelige sprøjtemidler.

Omlægningen af pesticidafgiften skal bidrage til en bedre beskyttelse af dyr og planter, der lever i og omkring markerne samt til at reducere pesticidrester i drikkevand og fødevarer.

Omlægningen af pesticidafgiften skal ske inden for skattestopets rammer. Et eventuelt merprovenu tilbageføres til erhvervet via jordskatterne.

Regeringen vil fremsætte lovforslag om den nye pesticidafgift i efteråret 2009.

Fremme af pesticidfri dyrkning

Regeringen vil fremme pesticidfri dyrkning.

Med Grøn Vækst skærper regeringen derfor målet for udlægning af sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner langs vandløb og søer væsentligt.

Regeringen ønsker, at der ved udgangen af 2012 skal være udlagt 50.000 hektar randzoner langs vandløb og søer. Dette skal ses i forhold til det nuværende mål i Pesticidplan 2004-2009 om 25.000 ha sprøjtefrie randzoner i 2009. Udlægningen af nye randzoner indføres som et lovkrav.

Principper for omlægning af pesticidafgiften

- Omlægningen skal sikre en markant reduktion i pesticiders skadevirkninger på mennesker, dyr og natur. Omlægningen skal tilsigte, at målet om et belastningsomfang på 1,4 kan realiseres inden udgangen af 2013.
- Afgiften skal omlægges fra en værdiafgift til en stykafgift. Indplaceringen af pesticider i afgiftsklasser vil ske på baggrund af klare, enkle og objektive kriterier. Nye pesticider skal kunne afgiftsbelægges uden at ændre afgiftsloven.
- Omlægningen skal sikre, at de mest miljø- og sundhedsbelastende pesticider pålægges den højeste afgift, så landmændene får et klart incitament til at bruge de mindst belastende pesticider.
- Generelt forventes det, at afgiftsniveaulet vil stige i forhold til i dag. For visse særligt miljøbelastende pesticider kan der blive tale om betydelige afgiftstigninger.
- Omlægningen sigter mod at skabe administrative lettelser for erhvervet.
- Et evt. merprovenu tilbageføres til erhvervet inden for rammerne af skattestopet via sænkede jordskatter.
- Iværksættelse af regelmæssig kontrol af alt sprøjteudstyr.

Derudover vil regeringen understøtte en markedsbaseret udvikling af økologisk landbrugsproduktion, da der på disse landbrugsarealer ikke må anvendes pesticider.

Regeringen vil ligeledes arbejde for, at det bliver lettere at få godkendt alternative og ikke-kemiske plantebeskyttelsesmidler, som bl.a. kan anvendes til pesticidfri dyrkning, herunder til økologisk drift.

Endelig vil regeringen arbejde for, at der bliver indført sprøjtefrie randzoner rundt om almene vandforsyningsanlæg.

Vand- og naturindsatsen vil med etableringen af nye vådområder og skovrejsning også medvirke til at nedbringe pesticidanvendelsen, idet disse arealer udgår af landbrugsproduktionen og derfor ikke har behov for pesticider.

Styrket viden om pesticidanvendelse

Regeringen vil supplere den grønne omlægning af pesticidafgiften med en styrket viden om en miljø- og sundhedsmæssig optimal anvendelse af pesticider.

Som supplement til afgiften etableres et pointsystem, hvor de enkelte pesticider grupperes baseret på stoffernes giftighed. Pointsystemet skal hjælpe landmænd til at vælge de mindst belastende pesticider.

Regeringen vil skabe rammer for, at alle afgrøder dyrkes efter retningslinjer for integreret plantebeskyttelse senest 1. januar 2014.

Landmænd, gartnerier og frugtavlere skal sikres adgang til information, vejledning og beslutningsstøtteværktøjer om en miljø- og sundhedsmæssig optimal anvendelse af pesticider. Og der skal stilles krav om uddannelse af forhandlere af pesticider.

Samtidig vil regeringen indføre fokuseret rådgivning om integreret plantebeskyttelse.

Det skal bidrage til en minimering af pesticidforbruget, og til at erhvervet anvender de mindst miljø- og sundhedsbelastende pesticider.

Grundvandet skal beskyttes

Regeringen prioriterer beskyttelsen af de danske grundvandsressourcer højt. Danmark får næsten alt sit drikkevand fra grundvandet.

Regeringen vil fortsat arbejde for, at godkendte pesticider ikke udvaskes til grundvandet over grænseværdien på 0,1 µg.

Regeringen vil fastholde en restriktiv godkendelsesordning, som sikrer, at kun de pesticider, der ikke udgør en uacceptabel risiko for sundhed og miljø godkendes til markedet.

Regeringen vil ligeledes opretholde et effektivt varslings-system for grundvandet, som gør det muligt at gribe hurtigt ind ved risiko for grundvandsforurening.

Endelig vil regeringen beskytte drikkevandet gennem etablering af 25 meters sprøjtefrie randzoner rundt om almene vandforsyningsanlæg. Og der indføres obligatorisk kontrol med sprøjteudstyr, som bl.a. skal sikre unødigt spild af pesticidrester.

Øget fokus på skadevirkninger

Regeringen ønsker en øget viden om skadevirkningerne af pesticider på mennesker, dyr og natur.

Regeringen afsætter derfor betydelige midler til forskning i bl.a. effekterne af pesticidanvendelse. Det skal styrke muligheden for at følge udviklingen over tid samt effekterne af initiativer til nedbringelse af pesticiders skadevirkninger.

Investeringen i forskning skal bidrage til, at der på sigt kan udvikles mere retvisende indikatorer for pesticiders skadevirkninger. Dette arbejde skal også ses i lyset af, at der indenfor de næste 3-5 år skal udvikles en fælles risikoindikator for hele EU.

Regeringen vil desuden inddrage oplysninger om pesticidernes sundheds- og miljømæssige belastning i beregningen af indikatoren for belastningsomfang. Obligatorisk indberetning af sprøjtejournaler vil give myndighederne de nødvendige oplysninger om landmandens sprøjteadfærd.

Der skal endvidere forskes i udvikling af integreret plantebeskyttelse, herunder udvikling af værktøjer der kan monitorere og varsle om optimale sprøjetidspunkter for de enkelte skadegørere.

2.3 Reduceret ammoniakbelastning

Regeringen ønsker at reducere ammoniakbelastningen for at sikre en bedre beskyttelse af sårbar natur og for at styrke den biologiske mangfoldighed. Regeringen vil derfor gennemføre en skærpelse af kravene til husdyrproducenternes udledning af ammoniak.

Regeringen har siden 2001 gennemført en betydelig indsats for at reducere ammoniakbelastningen fra husdyrbrug.

Regeringen har bl.a. med husdyrgodkendelsesloven i 2006 skærpet kravene til overdækning af gyllebeholdere og udbringning af gylle for alle husdyrbrug. Med loven blev der også stillet krav til både den generelle ammoniakudledning fra husdyrbrug og til den lokale udledning nær sårbar natur.

Senest har regeringen fra den 1. januar 2009 skærpet det generelle krav om reduktion af ammoniakudledningen fra nye stalde fra 20 pct. til 25 pct.

Den hidtidige indsats har betydet en omfattende reduktion i udledningen af ammoniak fra ca. 58.000 ton i 2003 til ca. 52.000 ton i 2007.

Men ammoniakbelastningen er stadig for høj – fx i visse højmoser, heder og søer. Regeringen vil derfor yderligere skærpe kravene til ammoniakudledning fra landbrug og til den lokale udledning i nærheden af særligt sårbar natur.

Skærpelse af det generelle ammoniakkrav

Der opstår løbende nye teknologiske muligheder for at begrænse ammoniakudledningen. Regeringen ønsker derfor, at det generelle krav til ammoniakudledningen fra husdyrbrug følger med den teknologiske udvikling.

Det vil regeringen

- Ammoniakbelastningen skal reduceres med henblik på at beskytte sårbar natur og styrke den biologiske mangfoldighed.

Det gør regeringen

- Det generelle ammoniakkrav skærpes til 30 pct. i 2011. Indsatsen evalueres i 2012 med henblik på evt. yderligere skærpelser i 2013.
- Der udarbejdes BAT-standardvilkår for alle relevante typer husdyrbrug over 250 dyreenheder (DE), herunder et standardiseret niveau vedr. ammoniakreduktion, og der fastlægges særlige BAT-krav for husdyrbrug over 500 DE.
- Den specifikke ammoniakregulering ændres til et krav om maksimal totalbelastning for såkaldt Natura 2000-natur (max totalbelastning på 0,2-0,7 kg. N/ha afhængig af antal husdyrbrug i nærheden) samt ikke-Natura 2000-naturtyper med bufferzonebeskyttelse i dag (max. totalbelastning på 1 kg. N/ha.).
- For visse ikke-Natura 2000-naturtyper uden bufferzonebeskyttelse i dag udstedes en statslig retningslinje om en maksimal merbelastning med ammoniak på 1 kg. N/ha.

Der vil derfor blive stillet krav om, at reduktionen af ammoniakudledningen fra nye stalde med slagtesvin, søer og malkekøer skærpes fra de nuværende 25 pct. til 30 pct. i 2011. Kravet gælder for ansøgninger, som indsendes efter 1. januar 2011.

For husdyrbrug med mere end 250 dyreenheder skal der også – efter en konkret vurdering – kunne stilles yderligere skærpede krav. Det vil ske i forbindelse med kommunernes vurderinger af den bedste anvendelige teknologi (BAT).

For at forenkle kommunernes sagsbehandling – og som et led i aftalen mellem regeringen og KL om afvikling af kommunernes sagspukkel vedrørende miljøgodkendelserne – vil der blive udarbejdet standardvilkår for den bedste anvendelige teknologi (BAT).

Det skal samtidig fastholdes, at ammoniakkravet ikke skader hensynet til dyrevelfærd. Visse produktionsformer udleder som udgangspunkt mere ammoniak end gennemsnittet på grund af den højere dyrevelfærd.

For at sikre hensynet til dyrevelfærden vil der derfor fortsat være undtagelser fra ammoniakkravet for fx udegående husdyr og økologiske husdyrbrug, husdyr på dybstrøelse, fjerkræ og smågrise. Der indføres samtidig en vis fleksibilitet i forbindelse med modernisering af staldteknologi, hvis denne sker med henblik på at tilgodese dyrevelfærden.

Der gennemføres en evaluering af det generelle ammoniakkrav i 2012 med henblik på at vurdere behovet for eventuelle yderligere skærpelser i 2013.

Skærpet ammoniakkrav ved særlig sårbar natur

Regeringen ønsker desuden at styrke indsatsen for at begrænse ammoniakbelastningen i særligt sårbare naturområder.

Regeringen foreslår derfor, at den nuværende regulering af merudledning i de særligt ammoniakfølsomme naturområder erstattes af en mere ensartet regulering, som fastsætter et samlet loft over den totale ammoniakudledning.

Det vil give en markant bedre beskyttelse af den sårbare natur. Det indebærer således, at muligheden for yderligere ammoniakudledning fra husdyrbrug skal ses i lyset af, om området i forvejen har en stor ammoniakpåvirkning, herunder om den enkelte bedrift i forvejen har en stor ammoniakudledning.

Det vil også gøre det mere enkelt at fastlægge de nødvendige krav, og dermed forenkles kommunernes sags-

behandling af ansøgningerne om miljøgodkendelser af husdyrbrug.

Endelig kan opfyldelsen af målsætningerne vedrørende ammoniak i de kommende naturplaner ske ud fra det skærpede beskyttelsesniveau. Det betyder, at kommunerne kan henvise til husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveau for ammoniak frem for at fastsætte deres eget beskyttelsesniveau i de 246 udpegede Natura 2000-områder.

Fakta om det generelle ammoniakkrav

Det generelle ammoniakkrav har til formål at nedbringe den såkaldte baggrundsbelastning med ammoniak. Kravet gælder i dag alle nye staldanlæg på husdyrbrug over 75 dyreenheder, som foretager en ændring eller udvidelse, og dermed skal miljøgodkendes.

Fakta om det specifikke ammoniakkrav

Det specifikke ammoniakkrav retter sig mod husdyrbrug i særligt ammoniakfølsomme områder. Kravet betyder, at der ikke må ske en merudledning af ammoniak fra husdyrbrug i den mest følsomme natur (den såkaldte bufferzone I). Der tillades en mindre merudledning i den mindre følsomme natur (bufferzone II).

2.4 Færre drivhusgasser

Det er en central målsætning for regeringen, at klimaet skal forbedres.

Danmark har som opfølgning på EU's klima- og energi-pakke, der blev vedtaget i december 2008, som mål at reducere drivhusgasudledningerne fra de ikke-kvotefattede sektorer (dvs. primært landbrug, transport samt ikke-kvotefattet energiforbrug i erhverv og husholdninger) i 2020 med mindst 20 pct., set i forhold til 2005-niveauet.

Som et af de få lande i OECD har det danske landbrugs-erhverv formået at kombinere vækst med en reduktion af drivhusgasemissionerne.

Udledningerne af drivhusgasser fra dansk landbrug er faldet fra en årlig udledning på 13 mio. tons i 1990 til en årlig udledning på ca. 9,9 mio. tons årligt i 2008. Det svarer til et fald på ca. 24 pct.

Med den planlagte energi-, natur- og miljøindsats i Grøn Vækst vil udledningen af drivhusgasser fra landbruget blive reduceret yderligere med ca. 700.000 tons CO₂ årligt.

Det vil regeringen

- Reducere udledningen af drivhusgasser i de ikke-kvotebelagte sektorer – herunder landbruget – med samlet set 20 pct. i de ikke-kvotebelagte sektorer i 2020 set i forhold til 2005-niveauet.
- Forøge andelen af vedvarende energi i energiforbruget i Danmark til 30 pct. i 2020 bl.a. gennem en øget produktion af grøn energi.
- Fremme udviklingen af klimavenlige teknologier.

Klimaeffekten af Grøn Vækst i tons CO₂-ækvivalenter

	Landbrugets emissioner	Kulstoflagring (sinks)
Natur- og miljøinitiativer	520.000	190.000
Energiproduktion	180.000	130.000
Total	700.000	320.000

Heraf udgør de energirelaterede tiltag i Grøn Vækst, dvs. en forventet forøgelse af henholdsvis energiudnyttelse af husdyrgødning samt dyrkning af energiafgrøder, en reduktion på 180.000 tons CO₂ årligt.

Grøn Vækst vil desuden medføre en reduktion på ca. 320.000 tons CO₂ årligt via kulstoflagring i jorden (sinks).

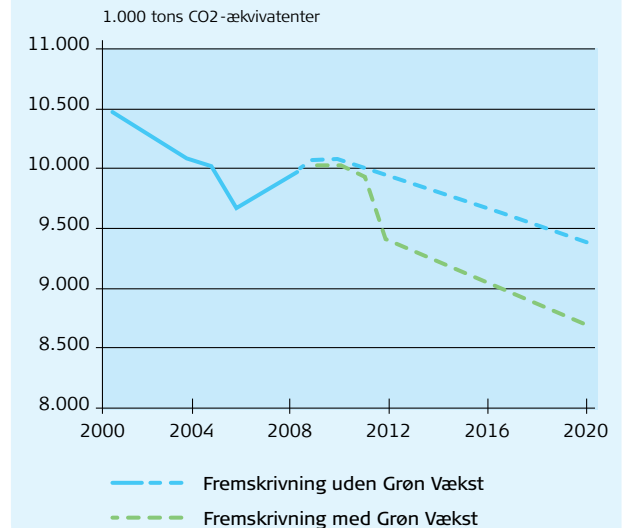
Samlet set skønnes landbrugets udledning af drivhusgasser at blive reduceret med ca. 1,3 mio. tons frem mod 2020, svarende til en reduktion på ca. 13 pct. i perioden 2005 til 2020.

En reduktion af landbrugets udledning af drivhusgasser på ca. 700.000 tons vil ske gennem en række indsatser, hvoraf følgende kan nævnes.

Et vandmiljø af god kvalitet og færre drivhusgasser

Et markedsbaseret reguleringssystem på kvælstofområdet bidrager både til at reducere landbrugets udvaskning af drivhusgasser samtidig med at udledningen af kvælstof til vandmiljøet mindskes.

Landbrugets drivhusgasudledning fra 2000 til 2020, (inkl. effekter af Grøn Vækst og Energiaftalen fra 2008)

Samlet set vil dette reguleringssystem bidrage til en væsentlig reduktion af udledning af drivhusgasserne i landbruget på minimum 430.000 tons årligt.

Derudover vil udlægning af yderligere efterafgrøder have en positiv klimaeffekt på ca. 35.000 tons CO₂ årligt.

Bedre klima og mere natur

Etablering af naturområder nedsætter landbrugets udledning af drivhusgasser samtidigt med, at mere af den danske natur bliver tilgængelig for alle. Regeringen vil blandt andet etablere 7.700 ha ny skov frem til 2015.

Derudover vil der blive etableret vådområder i nogle af landets mest sårbare arealer, som også vil have positive effekter på Danmarks klimaregnskab.

Samlet set forventes naturindsatsen i Grøn Vækst at reducere udledningen af CO₂ med ca. 26.000 tons årligt.

Det gør regeringen

- Reducerer landbrugets drivhusgasudledning med 700.000 tons CO₂ om året.
- Skaber bedre rammer for øget produktion af grøn energi, som forventes at reducere landbrugets udledning af drivhusgasser med 180.000 tons CO₂ årligt (ud af de 700.000 tons CO₂ om året).
- Reducerer yderligere 320.000 tons CO₂ om året via et øget kulstofoptag i jorden (sinks).
- Afsætter midler til et Grønt Udviklings og Demonstrations Program og en tilskudspulje til fremme af bl.a. klimavenlige teknologier.
- Analyserer mulighederne for en yderligere reduktion af landbrugets udledninger bl.a. ved hjælp af en markedsbaseret model (kvoter/afgifter). Analysen udgør en integreret del af en samlet, tværgående analyse af mulige instrumenter indenfor EU's klima- og energipakke på hele det ikke-kvotebelagte område.

Grøn energi giver et bedre klimaregnskab

Regeringen vil skabe optimale rammer for, at landbruget kan blive leverandør af grøn energi med en massiv satsning på energiudnyttelse af husdyrgødning både gennem biogas samt forbrænding af husdyrgødning. Der skabes samtidig bedre rammer for produktion af energiafgrøder.

Denne indsats forventes samlet set at reducere landbrugets CO₂ udledning med op til ca. 180.000 tons årligt.

En samlet klimainsats for de ikke-kvotebelagte sektorer, herunder landbruget

Regeringen ønsker en reduktion af drivhusgasserne fra de ikke-kvotebelagte områder, hvilket bl.a. omfatter landbruget.

Regeringen vil derfor analysere mulighederne for en yderligere reduktion af landbrugets udledninger bl.a. ved hjælp af en markedsbaseret model (kvoter/afgifter).

Analysen udgør en integreret del af en samlet, tværgående analyse af mulige instrumenter indenfor EU's klima- og energipakke på hele det ikke-kvotebelagte område.

Analysen, der fremlægges i efteråret 2009, vil danne baggrund for en samlet, omkostningseffektiv klimastrategi frem mod 2020.

Mere klimateknologi til landbruget

Regeringen skaber samtidig grundlag for en yderligere reduktion af drivhusgasserne ved at fremme udvikling og demonstration af klimateknologi både gennem et Grønt Udviklings - og Demonstrationsprogram (GUDP) samt en tilskudspulje til anvendelse af nye miljø- og klimavenlige teknologier.

Regeringen vil i 2009 også præsentere en *Erhvervsklimastrategi*, som skal styrke udbud og efterspørgsel af danske klimaløsninger og dermed udbygge danske styrkepositioner på dette felt.

Strategien forventes at indeholde flere initiativer, som også kan komme det danske landbrugs- og fødevarerhverv til gode.

F.eks. har regeringen tilført 200 mio. kr. til Eksport Kredit Fonden til særlige klimarelaterede tiltag på eksportområdet. Det vil også understøtte eksport af klimateknologi knyttet til landbruget.

Strategien vil derudover også kunne skabe bedre muligheder for, at det afprøvede produkt finder vej til markedet. Det kan være med til at fremme klimaløsninger, som også landbruget kan benytte til at reducere udledning af drivhusgasser yderligere.

2.5 Bedre naturbeskyttelse og biodiversitet

Regeringen har som mål at standse tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed. Derfor skal beskyttelsen af de forskellige naturtyper, planter og dyr i den danske natur styrkes.

Omkring 25 pct. af Danmarks areal er i dag dækket af natur i form af skove, heder, enge, søer, moser, m.v.

Regeringen har over de seneste år gennemført en stor indsats for at genoprette vådområder og ådale, genslynge vandløb og etablere våde enge og for at rejse ny skov. Det

Det vil regeringen

- Regeringen har som mål at standse tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed.

Det gør regeringen

- En målrettet indsats i Natura 2000-områderne. Områderne udgør 8 pct. af det danske areal og ca. 12 pct. af havarealet.
- Etablering af op til 75.000 ha ny natur.
- Naturpleje af ca. 40.000 ha enge, heder, moser, overdrev, m.v. udenfor Natura 2000-områderne.
- En indsats for et vandmiljø af god kvalitet (afsnit 2.1), en markant reduktion af pesticiders skadevirkninger (afsnit 2.2), reduceret ammoniakbelastning (afsnit 2.3) og fremme af markedsbaseret økologi (afsnit 3.4).

har medført, at tidligere tiders tilbagegang i naturarealerne nu er vendt til fremgang. Siden 2001 er der skabt i alt ca. 24.000 ha ny natur.

Regeringen vil styrke denne indsats yderligere og lægger med Grøn Vækst op til at gennemføre en stor og samlet indsats for at beskytte den danske natur og sikre biodiversiteten.

Indsatsen vil bl.a. medføre flere sammenhængende og bedre beskyttede naturområder, så plante- og dyrearter får flere levesteder og bedre mulighed for at sprede sig.

Øget beskyttelse af den mest værdifulde natur

Som en del af Miljø- og Naturplan Danmark 2020 vil regeringen gennemføre en markant indsats for at beskytte dyre- og plantearterne i særligt værdifulde naturområder, de såkaldte Natura 2000-områder.

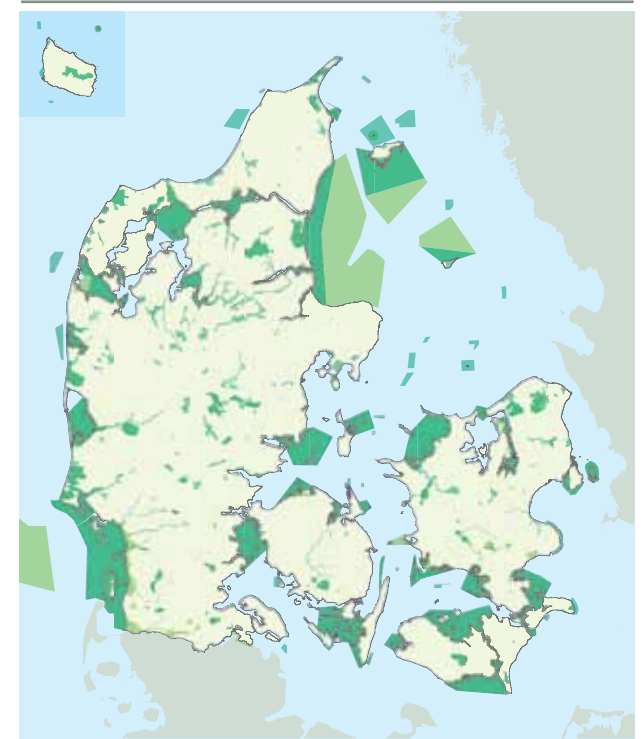
Regeringen har udpeget 246 Natura 2000-områder, som er særlig værdifulde. Områderne udgør i alt 8 pct. af det danske areal og ca. 12 pct. af havarealet.

I perioden fra 2010 til 2015 vil regeringen iværksætte en intensiv naturbeskyttelsesindsats i områderne.

Der udarbejdes konkrete naturplaner (Natura 2000-planer) for hvert område indeholdende mål for naturens kvalitet og klare rammer for de tiltag, der skal iværksættes. Natura 2000-planerne følges op af handleplaner med de konkrete tiltag på privat ejede arealer og af en mere målrettet indsats på de offentligt ejede arealer.

Indsatsen vil bl.a. omfatte ekstensiv drift, pleje af heder, sikring af skov og sårbar natur, sammenkædning af opsplittede naturarealer, opsætning af hegn, rydning og forbedring af hydrologi mv.

Med indsatsen sættes der målrettet ind med forbedringer, der hvor behovet er størst. Indsatsen vil bidrage til på sigt at sikre gunstig bevaringsstatus for de 60 naturtyper og 75 særlig udpegede plante- og dyrearter i Danmark.

Natura 2000 i Danmark

- Habitatområder
- Habitat- og fuglebeskyttelsesområder
- Fuglebeskyttelsesområder

Indsatsen i Natura 2000-områderne vil bl.a. bidrage til:

- Sikring af den tørre natur i områderne, herunder ekstensiv drift og pleje af heder, klitheder og overdrev på ca. 130.000 hektar
- Sikring af skovnaturtyper i områderne på ca. 15.000 hektar
- Etablering af mere naturlige vandstandsforhold på ca. 16.000 hektar
- Sikring af sårbar marin natur mod ødelæggelse, bl.a. boblerev og andre rev.

Naturpleje af lysåben natur (enge, heder, moser og overdrev mv.)

En stor del af den danske natur udgøres af enge, moser heder og overdrev.

Den biologiske mangfoldighed på disse naturområder er under pres. Det skyldes bl.a. næringsstofpåvirkning og tilgroning med ukrudtsarter, buske og træer.

Regeringen vil derfor afsætte midler til pleje af lysåben natur udenfor Natura 2000-områder. Midlerne øremærkes til landmænd, der vil sætte dyr til at græsse disse områder eller vil høste og fjerne plantetilvæksten fra områderne.

Ordningen vil kunne sikre pleje af omkring 40.000 ha lysåbne naturområder til gavn for den biologiske mangfoldighed.

Øvrige indsatser i Grøn Vækst til gavn for biodiversiteten

I det samlede Grøn Vækst udspil indgår en række indsatser, som sammen med de ovennævnte indsatser vil bidrage til at forbedre biodiversiteten.

Det gælder bl.a. indsatserne for:

- Et vandmiljø af god kvalitet, som vil mindske udvaskningen af bl.a. kvælstof og fosfor og derved gavne plante- og dyrelivet i søer, åer, fjorde og kystnære områder.
- En markant reduktion af pesticidernes skadevirkninger, som vil gavne såvel biodiversiteten i vandmiljøet som de naturområder, der ligger op til markerne.
- Reduktion af ammoniakbelastningen, som vil sikre en bedre beskyttelse af den sårbare natur.
- Udvidelse af arealet med økologisk landbrug.

Minskelse af højspændingsnettets påvirkning af landskabet

Regeringen ønsker desuden at mindske det danske højspændingsnets påvirkning af landskabet.

Landskabelige hensyn skal derfor have en høj prioritet i forbindelse med kabellægning og udbygning af det overordnede eltransmissionsnet.

Det betyder, at alle nye højspændingsforbindelser så vidt muligt skal trækkes under jorden, så de ikke forstyrrer landskabet. Det skal samtidig bidrage til at forskønne den danske natur.

Der er desuden udpeget seks strækninger af national betydning i det eksisterende højspændingsnet, bl.a. Vejle Ådal, Årslev Engsø og Roskilde Fjord, hvor der vil være særligt fokus på forskønnelse af det eksisterende net for at styrke de landskabelige og æstetiske hensyn i disse områder.

2.6 Mere og bedre tilgængelig natur

En rig og sammenhængende natur er af afgørende betydning for biodiversiteten. Det giver plante- og dyrearter mulighed for at sprede og tilpasse sig ved fx klimaændringer.

Samtidig byder naturen med strandene, havet, søerne, engene, skoven og landskabet på rige muligheder for oplevelser og friluftsliv til gavn for borgerne.

Det gør regeringen

Mere natur

- Understøtte etablering af i alt op til 75.000 ha ny natur frem til 2015, herunder:
  - Ca. 800 ha ny bynær skov.
  - Ca. 6.900 ha ny privat skov.
  - Ca. 13.000 ha vådområder og ådale.
  - Ca. 4.300 ha ny natur i Natura 2000-områder.
  - Ca. 50.000 ha sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner.

Bedre tilgængelig natur

- Etablering af fem nationalparker med bl.a. vandre- stier, cykel- og ridestier, fugletårne og overnatnings- pladser.
- Lokale grønne partnerskaber.
- Styrket formidling og lettere adgang til naturen.

Regeringen har over de seneste år gennemført en stor indsats for at skabe ny natur i form af søer, vådområder, enge og skove. En del af den nye natur er bynære skove, som også har givet nye muligheder for friluftsliv.

Regeringen vil styrke denne indsats og sikre, at stadig flere danskere får mulighed for at nyde og bruge den smukke danske natur.

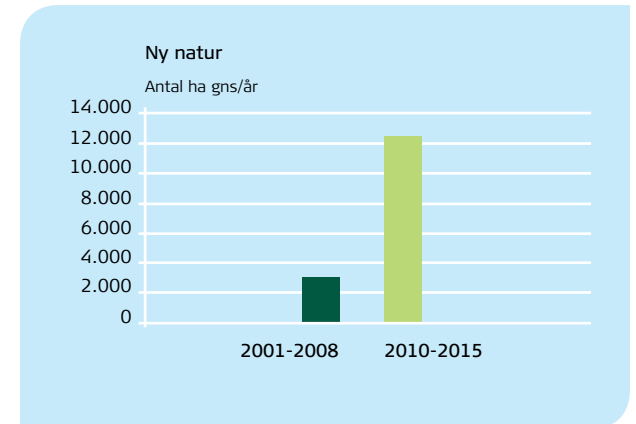
Samlet vil regeringen med Grøn Vækst understøtte etablering af op til ca. 75.000 ha ny og mere sammenhængende natur i form af skove, dyrkningsfrie randzoner, vådområder og ådale. Det svarer til ca. mere end en firedobling af den gennemsnitlige årlige etablering af ny natur fra ca. 3.000 ha i dag til knap 12.500 ha årligt frem mod 2015.

Som led i sikringen af et bedre vandmiljø etableres ca. 10.000 ha nye vådområder og der skabes 3.000 ha ny natur i ådalene. Den særlige naturindsats i Natura 2000 områderne vil herudover give over 4.000 ha ny natur.

Der skal fortsat gøres en indsats for at øge det danske skovareal. Samlet vil der herved kunne skabes ca. 7.700 ha ny skov frem mod 2015. En del af den kommende skovrejsning vil have fokus på nye bynære skove (ca. 800 ha) anlagt i samarbejde med kommuner, vandværker og andre interessenter.

Regeringen vil desuden stille krav om, at landmanden etablere 10 meters sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner langs alle vandløb og søer, svarende til ca. 50.000 ha. Kravet om dyrkningsfrihed gælder dog ikke, hvis der dyrkes vedvarende græs eller flerårige energifægrøder uden brug af gødning eller sprøjtemidler.

Den nye natur og de nye skove vil skabe nye levesteder for de vilde dyr og planter og give nye muligheder for friluftsliv. Vådområder og skove vil ligeledes bidrage til et forbedret klima ved, at udledningen af drivhusgasser reduceres.

Etableringen af ny natur vil bidrage til at neutralisere effekterne af den nylige ophævelse af EU's braklægningsordning

Der er udpeget fem nationalparkområder, som skal være med til at sikre den særligt værdifulde natur. Parkerne vil bidrage til at skabe mere sammenhængende natur og bedre rammer for friluftsliv. Med Grøn Vækst afsættes der midler til at drive og udvikle de fem nationalparker.

Naturen med skov og det åbne landskab er et vigtigt rum for friluftsliv, og giver os mulighed for at dyrke motion og styrke vores sundhed og trivsel. Men flere steder i landet er der behov for mere natur tæt på byerne, og der er også stadig mange befolkningsgrupper, som ikke benytter naturen så meget, som de kunne.

For at give bedre tilgængelighed til naturen vil regeringen arbejde for, at der kan etableres nye friluftsfaciliteter som fx vandre-, motions- og løbestier, gerne som et led i sam-

menhængende regionale og nationale ruter, samt primitive overnatningspladser på udvalgte steder langs vores kyster.

Regeringen lægger også op til, at gøre en indsats for at de befolkningsgrupper, som i øjeblikket ikke kommer så meget i naturen, får bedre mulighed for dette. Der kan fx gøres mere for at forbedre adgangen for bevægelseshæmmede eller udvikles tilbud for særligt udsatte børn.

Det skal også gøres endnu nemmere for os alle sammen at finde oplysninger om friluftsmuligheder på Internettet.

En del af indsatsen for mere og bedre tilgængelig natur skal have form af grønne partnerskaber, hvor lokale inddrages i projekter, som gavner naturen og friluftslivet. Regeringen vil gerne gøre beskyttelsen af naturen til en folkesag bl.a. ved at involvere lokale kræfter.

2.7 Forbedret miljø- og naturovervågning samt planlægning

Regeringen ønsker at forbedre overvågningen af den danske naturtilstand og skabe et bedre grundlag for planlægningen af den fremtidige miljø- og naturindsats.

Regeringen vil derfor revidere det danske natur- og miljøovervågningsprogram.

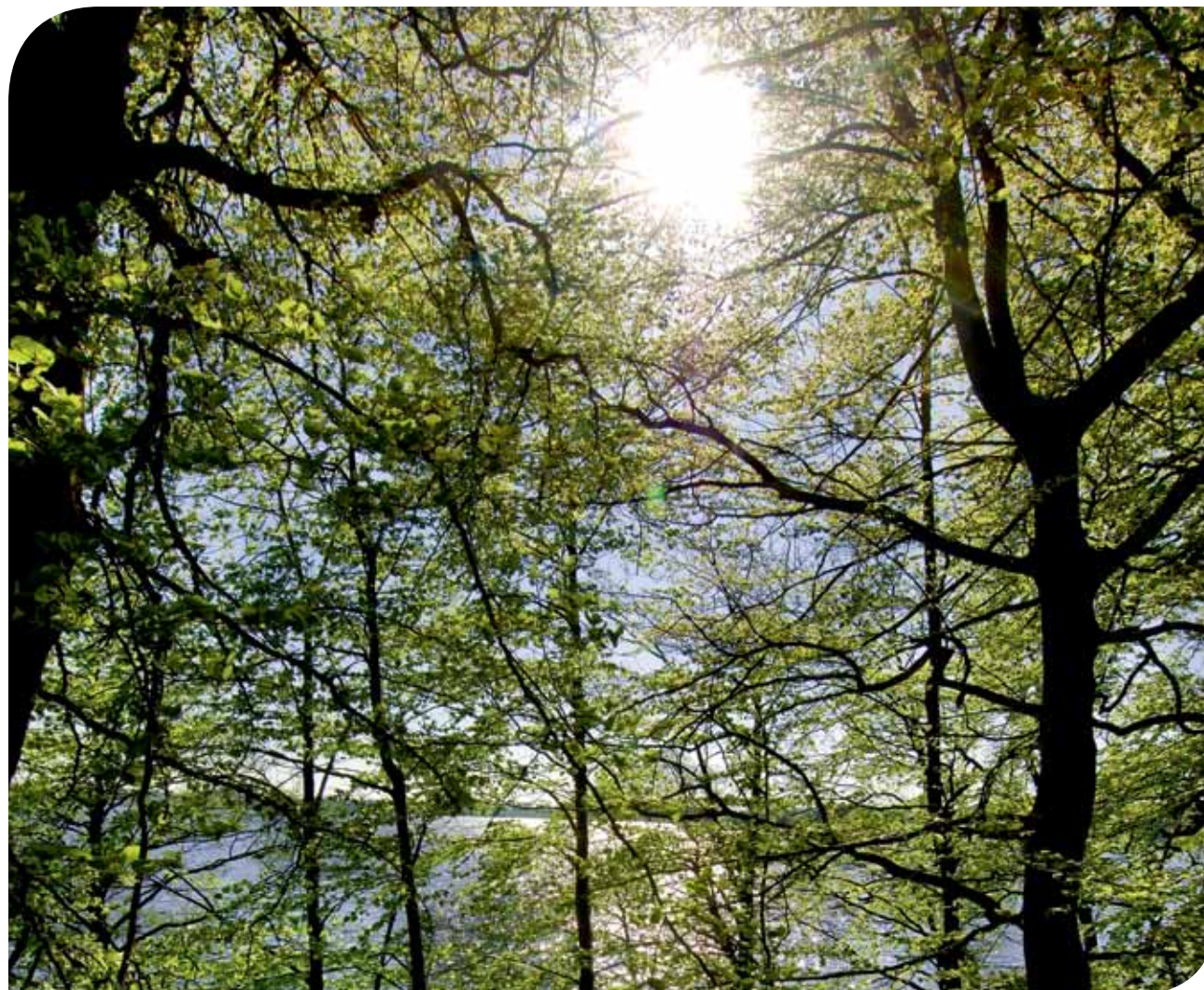
Det skal bidrage til en målrettet og omkostningseffektiv indsats, der sikrer reel miljøeffekt i hele landet – og derved understøtte målene og indsatserne i Miljø- og Naturplan Danmark 2020.

Revisionen skal føre til en øget og mere målrettet overvågningsindsats, som følge af implementering af EU's Vandrammedirektiv og Natura 2000-direktiverne samt til indfrielse af evt. øvrige overvågningsbehov, som følger af Grøn Vækst.

Grønt Danmarkskort

Regeringen vil desuden igangsætte et projekt om udarbejdelse af et "Grønt Danmarkskort". Kortet skal give et bedre overblik over arealanvendelse og jordbundsforhold i Danmark, og vil bl.a. vise beliggenheden af særligt sårbare arealer. Kortet vil bygge på de kilder til information, der allerede findes i bl.a. Danmarks Miljøportal.

Det Grønne Danmarkskort skal bl.a. fungere som en videnressource for den enkelte landmand i tilrettelæggelsen af en natur- og miljøvenlig produktion. Det skal endvidere bidrage til et fælles og ensartet grundlag for sagsbehandling og for miljø- og naturplanlægningen – både kommunalt og statsligt – og dermed bidrage til en mere effektiv administration.

Strategi for et grønt landbrugs- og fødevarer- erhverv i vækst

3

- Et mere selv bærende landbrugserhverv
- Mere enkel og smidig regulering
- Landbruget som leverandør af grøn energi
- Fremme af markedsbaseret økologi
- Danmark som grønt vækstlaboratorium
- Investering i nye grønne teknologier
- En mere værdiskabende fødevarerindustri

3. Strategi for et grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst

Regeringen lægger med Grøn Vækst op til en samlet Strategi for et grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst.

Regeringen vil med en samlet og fokuseret indsats skabe bedre rammer for et selv bærende landbrugserhverv, der udvikler sig på markedsvilkår, beskytter miljøet og naturen og leverer grøn energi.

Det skal bl.a. ske gennem:

- Gode rammer for en moderne og effektiv landbrugs- og fødevarerproduktion, hvor det er lettere at etablere og investere i landbrug.
- Enklere og mere smidige regler, herunder især hurtigere miljøgodkendelser af husdyrbrug.
- Bedre muligheder for landbrugets produktion af grøn energi og lavere udledning af drivhusgasser.
- Et mere markedsbaseret og vækstorienteret økologisk landbrugserhverv.
- En styrket og mere målrettet forsknings- og innovationsindsats på landbrugs- og fødevarerområdet.
- En værdiskabende og konkurrencedygtig fødevarerindustri, der bidrager til vækst og beskæftigelse i Danmark.

Regeringen er opmærksom på, at erhvervets muligheder for at tiltrække kapital til nødvendige investeringer i fx nye grønne teknologier i øjeblikket hæmmes af den finansielle krise og faldende økonomiske konjunkturer.

Regeringen følger nøje udviklingen i jordpriserne og landbrugets finansieringsmuligheder i lyset af den finansielle krise. Regeringen har sammen med et bredt flertal i Folketinget med kredit- og bankpakkerne iværksat initiativer, der styrker lånemulighederne for kreditværdige borgere, bedrifter og virksomheder.

Strategi for et grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst

Det vil regeringen

Et mere selv bærende landbrugserhverv

- Styrket konkurrence på alle niveauer, herunder fsva. ejerskab, finansiering, etablering og afsætning.

Mere enkel og smidig miljø- og landbrugsregulering

- Mere smidig og effektiv miljø- og fødevareregulering, herunder hurtigere miljøgodkendelser.

Landbruget som leverandør af grøn energi

- Skabe rammerne for at op til 40 pct. af husdyrgødningen i Danmark kan udnyttes til grøn energi i 2020. På sigt er det visionen, at alt husdyrgødning energiudnyttes.

Fremme af markedsbaseret økologi

- Skabe rammerne for en markedsbaseret fordobling i det økologiske areal i 2020.

Danmark som grønt vækstlaboratorium

- Styrke forskning, innovation og udvikling, så Danmark bliver et grønt vækstlaboratorium – Agro Food Valley.

En værdiskabende fødevarerindustri

- Danmark skal være et gourmetland i kraft af produktion af kvalitetsfødevarer.

Det gør regeringen

Et mere selv bærende landbrugserhverv

- Landbrugsloven moderniseres ved at ophæve maksimalgrænserne for antal dyr og hektar per bedrift. Desuden afskaffes arealkravet, ligesom kravet om selveje ophæves, så landbruget i højere grad får mulighed for at organisere sig i selskabsform.

Mere enkel og smidig miljø- og landbrugsregulering

- Der er indgået en mål – og rammeaftale med KL, som indebærer maksimale afgørelsesfrister (6-9 måneder) og en fuldstændig afvikling af sagspakken inden 1. oktober 2010.
- Yderligere forenkling og sammentænkning af den øvrige miljø- og fødevareregulering.

Landbruget som leverandør af grøn energi

- Bedre rammer for placering af biogasanlæg (aftale med KL, ændring af planloven mv.).
- Etablering af en igangsætningspulje for at fremme etablering af biogasanlæg.
- Tilskudsmæssig ligestilling af afsætning af biogas til henholdsvis kraftvarmeværker og naturgasnettet samt fradrag for flerårige energiafgrøder.

Fremme af markedsbaseret økologi

- Tilskudsrammen udvides, så der er plads til en udvidelse af det økologiske areal på 11.000 ha årligt, svarende til en fordobling af det økologiske areal i 2020.
- Forsknings- og innovationsindsatsen vedr. økologi fortsættes, og afsætningsfremmeindsatsen styrkes markant. Desuden igangsættes 'omlægningsstjek' og 'erfa-grupper'.

Danmark som grønt vækstlaboratorium

- Der lægges op til at drøfte en styrkelse af forskning og innovationsindsatsen på landbrugs- og fødevarerområdet med forligspartierne bag Globaliseringsaftalen.
- Oprettelse af et Grønt Udvikling og Demonstrationsprogram samt et strategisk Innovationspartnerskab for Agro Food.
- Oprettelse af en tilskudspulje til anvendelse af nye miljø- og klimavenlige teknologier i det primære erhverv.

En værdiskabende fødevarerindustri

- Etablering af et MadExperimentarium og en Oplevelseszone for madkultur samt styrkelse af den internationale markedsføring af Danmark som leverandør af Gourmetprodukter.
- Styrkelse af Netværksordningen og iværksættelse af en Kvalitetsfødevarerordning med fokus på rådgivning omkring markedsføring af kvalitetsfødevarer.

3.1 Et mere selv bærende landbrugserhverv

Regeringen ønsker et mere selv bærende landbrugserhverv. Regeringen vil derfor gennemføre en modernisering af landbrugsloven, som skal give landbrugserhvervet bedre muligheder for at udvide produktionen under hensyntagen til miljøet og naturen.

Behov for en modernisering af reglerne

Landbruget står i disse år overfor en øget international konkurrence – bl.a. fra lande som USA, Canada og Brasilien – og der er et stigende pres for at udvikle større og mere effektive bedrifter.

De nye miljø-, natur- og dyrevelfærdskrav øger samtidigt behovet for at udvikle og investere i nye miljøteknologier, hvis erhvervets konkurrenceposition skal fastholdes.

Dansk landbrug gennemgår en markant strukturudvikling i retning af større brug, øget specialisering, og dermed også et større behov for mere driftskapital. Siden 2000 er antallet af store bedrifter fordoblet til ca. 3.800 bedrifter.

Landbrugsloven er løbende blevet justeret i takt med strukturudviklingen i erhvervet.

I forhold til andre erhverv er landbrugserhvervet imidlertid stadigvæk underlagt særlige begrænsninger i forhold til bl.a., hvor store landbrugene må være, og hvem der må eje et landbrug.

Dette lægger u hensigtsmæssige begrænsninger på landbrugets muligheder for at kunne klare sig i den globale konkurrence.

Det vil regeringen

- Et mere selv bærende landbrugserhverv, som har bedre vækstmuligheder under hensyntagen til miljøet og naturen.

Det gør regeringen

- Ophævelse af grænsen for hvor mange dyreenheder, der maksimalt må være per bedrift (maksimalkravet for antal dyreenheder er i dag 950 dyreenheder per bedrift).
- Ophævelse af grænsen for, hvor mange hektar jord, en landmand maksimalt må eje (maksimalkravet for antal hektar er i dag 400 ha).
- Afskaffelse af kravet om, at 25-30 pct. af jorden skal ejes indenfor husdyrbedriften (arealkravet).
- Afskaffelse af kravet om, at landbrugsejendomme skal ejes som personlig ejendom (ejerkravet).
- Mulighed at drive husdyrproduktion på ikke-landbrugsnoterede ejendomme uden tilhørende jord.
- Sikrer at miljøbelastningen ikke øges ved at lave BAT-standardvilkår for ammoniakudledning fra store brug.
- Ændring af planloven, så kommunerne skal inddrage de nye store husdyrbrug i den almindelige planlægning.

Maksimalgrænserne ophæves

Regeringen vil ophæve grænserne for, hvor mange husdyr der må være per bedrift, og hvor mange hektar jord en landmand må eje.

Fremover skal det afgørende for reguleringen af landbruget ikke være, hvor mange dyr, der er på bedrifterne, men i stedet bedrifternes reelle miljø- og naturbelastning.

Den teknologiske udvikling har gjort det muligt, løbende at øge produktionen samtidig med, at miljø- og naturbelastningen reduceres.

Større driftsenheder vil i kraft af stordriftsfordelene også lettere kunne finansiere de nødvendige investeringer til mere natur- og dyrevenlige produktionssystemer.

På mindre landbrugsejendomme er det oftest en enkelt person, der står med ansvaret for ledelsen og dermed bl.a. dyrevelfærden.

Med større driftsenheder vil selskabsformen betyde, at flere bedrifter vil blive drevet af professionelle driftsledere, som kan have bedre forudsætninger for en effektiv og ressourcerevidst drift, der også værner om dyrevelfærden.

Samtidig vil stigende krav til dokumentation for efterlevelse af krav om miljø, klima- og fødevarer sikkerhed understøtte udviklingen mod en mere professionel driftsledelse.

Afskaffelse af maximalkravet kan medføre, at bedrifter får en større lokal belastning i form af bl.a. lugtgener, ammoniak og øget transport til og fra landbrugene.

Regeringen vil derfor sikre, at miljøbelastningen ikke øges ved at lave BAT-standardvilkår for ammoniakudledning fra store brug. Kravene bliver således indfaset i takt med strukturudviklingen.

For at sikre en hensigtsmæssig placering af nye store husdyrbrug – bl.a. i forhold til landskabet samt natur- og miljømæssige hensyn – lægger regeringen desuden op til, at kommunerne fremover inddrager lokaliseringen af husdyrbrugene i kommunernes almindelige planlægning.

Frigørelse af kapital

Regeringen foreslår, at kravet om at landmanden skal eje 25-30 pct. af jorden afskaffes (arealkravet).

Afskaffelsen af arealkravet vil indebære, at husdyrproducenter ikke længere er nødt til at investere i mere jord, når produktionen udvides. Det øger landmandens fleksibilitet og frigør kapital til andre investeringer – fx investeringer i ny miljøteknologi og øget dyrevelfærd.

De eksisterende miljøregler om, at der skal være et vist areal til stede til udbringning af husdyrgødning i forhold til antal husdyr på den enkelte bedrift (de såkaldte harmoniregler) vil fortsat gælde.

I det omfang at landmanden ikke ejer den nødvendige jord til at udbringe husdyrgødningen på, vil han derfor skulle finde alternative måder at anvende gødningen på fx gennem øget energiudnyttelse og/eller indgåelse af gylleaftaler.

Lettere at starte landbrugsvirksomhed

For yderligere at styrke landbrugets muligheder for at tiltrække ny kapital vil regeringen afskaffe det eksisterende krav om, at landbrugsejendomme skal ejes som personligt ejendom.

Det skal således fremover i højere grad være muligt for landbrugsbedrifter – som det er tilfældet for andre virksomheder – at organisere sig i selskabsform, og dermed kunne tiltrække kapital fra fx private investorer, pensionskasser mv.

Det skal fortsat være et krav, at landbrugsbedrifter skal drives af en person med en landbrugsmæssig uddannelse.

Afskaffelsen af ejerkravet vil især være en fordel for yngre landmænd, som i dag skal rejse betydelig kapital på op imod 10-20 mio. kr. i egenkapital ved køb af en landbrugs-ejendom. Initiativet vil dermed også lette det generationsskifte, som dansk landbrug står over for.

Afskaffelsen af ejerkravet vil også gøre det muligt fremover at etablere husdyrproduktion på ikke-landbrugsnoterede ejendomme – fx industrigrunde.

Husdyrproduktionerne skal naturligvis stadigvæk leve op til gældende regler for bl.a. miljø og dyrevelfærd.

Lokaliseringen af husdyrbrugene skal desuden ske som led i kommunernes almindelige planlægning.

3.2 Mere enkel og smidig regulering

Regeringen ønsker en mere enkel og smidig regulering af landbruget. Unødige administrative byrder skal fjernes, og reguleringen skal indrettes, så landmændene får mere frihed til selv at tilrettelægge produktionen mest hensigtsmæssigt.

Det vil regeringen

- En mere smidig og enkel miljø- og fødevareregulering, herunder hurtigere miljøgodkendelser af husdyrbrug.

Hurtigere miljøgodkendelser

Regeringen lægger vægt på, at der sker en grundig, men effektiv behandling af ansøgninger om miljøgodkendelser af husdyrbrug i kommunerne.

Fornyerer i landbruget i form af nybyggeri eller effektivisering begrænses i dag af uacceptabelt lange sagsbehandlingstider i kommunernes behandling af de miljøgodkendelser, som skal give mulighed for nye investeringer i produktionskapacitet, ny miljøteknologi mv.

Regeringen har derfor i februar 2009 som et led i Grøn Vækst indgået en Mål- og rammeaftale med KL. Aftalen skal sikre, at kommunerne fremover behandler ansøgningerne om miljøgodkendelser inden for faste, maksimale afgørelsestider. Aftalen indebærer, at sagspakken er helt fjernet senest 1. oktober 2010.

Med aftalen skal der laves tre gange så mange sager i 2009 som i 2008. Der investeres derfor godt 100 mio. kr. til at forbedre rammerne for sagsbehandlingen og bidrage til, at aftalen overholdes.

Det gør regeringen

Hurtige miljøgodkendelser

- Der fastsættes en frist for kommunerne til senest 21 dage efter modtagelse af en ansøgning at visitere ansøgningen og oplyse landmanden, om ansøgningen er fuldstændig, eller om der er behov for yderligere oplysninger.
- Der fastsættes maksimale afgørelsestider for både eksisterende og nye sager:
  - Fra 1. august 2009 er fristen 12 måneder.
  - Fra 1. april 2010 er fristen 9 måneder.
  - Fra 1. oktober 2010 er fristen 9 måneder for store bedrifter (over 250 dyreenheder) og 6 måneder for mindre bedrifter.
- Staten styrker rammebetingelserne for kommunernes sagsbehandling gennem:
  - Etablering af rejsehold og øget kompetenceudvikling.
  - Standardiseret krav til bedste anvendelig teknologi (BAT).
  - Forbedret IT-system.
  - Forbedrede administrative services.
  - Kommunerne bidrager desuden med et videnscenter.
- Endelig etableres der en aktivitetsafhængig pulje, som kan udbetales til de kommuner, der afgør flere sager end forventet.

Med aftalen sikres landmændene med andre ord en hurtigere og mere effektiv behandling, og kommunerne får bedre rammer for at yde en god og smidig service.

Aftalen indebærer desuden et stærkt økonomisk incitament for kommunerne til at afgøre flere sager end hidtil. Der oprettes således en aktivitetsafhængig pulje på godt 40 mio. kr. med henblik på at belønne de kommuner, der afgør flere sager end forventet.

Regeringen og KL vil i fællesskab overvåge udviklingen i antallet af miljøgodkendelser meget tæt i form af månedlige opfølgingsmøder.

Den 1. oktober 2009 vil regeringen og KL desuden første gang gøre status over aftalen. Såfremt aftalen mod forventning ikke overholdes, vil regeringen og KL drøfte dette med henblik på at iværksætte yderligere tiltag til opfyldelse af aftalen.

Enklere og mere sammentænkt husdyrregulering

Regeringen ønsker, at husdyrreglerne på lidt længere sigt gøres mere enkle, og at de i højere grad sammentænkes med den øvrige miljø- og fødevareregulering.

Der nedsættes derfor et bredt sammensat udvalg, som skal identificere forslag til yderligere at forenkle, forbedre og sammentænke husdyrloven med den øvrige miljø- og fødevareregulering.

Udvalget skal præsentere forslag til forenklinger sammen med de øvrige ændringer af Husdyrloven, som bl.a. følger af vand- og naturindsatsen, inden udgangen af 2010.

Det gør regeringen

Enklere og mere sammentænkt husdyrregulering

Der nedsættes et bredt sammensat udvalg, som bl.a. kan se nærmere på følgende:

- Bedre koordinering og sammentænkning af miljøgodkendelserne og Fødevareministeriets og Miljøministeriets regulering.
- Bedre overblik over jordbrugerens miljøforhold ved koordinering af den digitale lagring af miljøgodkendelserne med gødningsregnskabet og det Centrale HusdyrRegister.
- Mere risiko- og behovsbaseret kontrol af miljøgodkendelserne rettet mod bedrifter med særlige miljømæssige udfordringer.
- Muligheder for en yderligere standardisering af både ansøgninger og kommunernes sagsbehandling.
- Muligheder for bedre udnyttelse af kortgrundlag til støtte for og standardisering af ansøgningerne og administration i kommunerne.
- Muligheder for bedre arbejdsdeling – fx i forhold til henholdsvis kommunernes og Plantedirektoratets kontrolgaver.
- Eventuel udvidelse af bagatelgrænsen for ændringer, der ikke udløser krav om miljøgodkendelse og en evt. justering af grænsen for godkendelsespligtige husdyrbrug.
- Identificere forenklingspotentiale på EU-plan.

Et bæredygtigt akvakulturerhverv i vækst

Regeringen ønsker også at understøtte Grøn Vækst blandt dambrug og havbrug (akvakulturerhvervet). Væksten i erhvervet skal således ske under hensynstagen til en god økologisk tilstand i de danske fjorde, søer og vandløb.

Regeringen vil skabe bedre vækstmuligheder gennem en enstrenget og mere enkel miljøregulering til gavn for både kommuner og erhvervet.

Fremover skal kun én myndighed således have ansvaret for sagsbehandlingen, som samtidig smidiggøres ved nye digitale løsninger, og ved etablering af en 'fast track' godkendelsesprocedure for anlæg med de nyeste dambrugs-teknologier.

Målet er, at alle dambrug er omfattet af en miljøgodkendelse inden 2012. Desuden skal den nyeste forureningsbæmpende teknologi lægges til grund for reguleringen.

Yderligere regelforenklinger

Regeringen lægger desuden op til at gennemføre en række yderligere forenklinger af miljø- og fødevarereguleringen, herunder bl.a. en modernisering af de grønne regnskaber og samling af landbrugsstøttens enkeltbetalingsordning i et nyt IT-system.

Det gør regeringen

Følgende yderligere forenklinger gennemføres:

- Forenkling og modernisering af reglerne for grønne regnskaber med henblik på at et antal virksomheder fritages for den grønne regnskabspligt. Ændringerne lanceres i 2010. Forenklingen kan medføre administrative lettelser for erhvervet på ca. 30 mio. kr. årligt.
- Samling af landbrugsstøttens enkeltbetalingsordning i nyt IT-system, som tages gradvist i brug fra 2010. Systemet skal give mulighed for datagenbrug og spare den enkelte virksomheds tid ved indberetninger til det offentlige.
- Hurtigere GMO-godkendelser i EU. Der arbejdes for at smidiggøre GMO-godkendelsesprocedurene i EU uden, at det medfører skadevirkninger for mennesker, dyr eller miljø.
- Markedsbaseret kvælstofregulering. Omlægningen af kvælstofreguleringen til et markedsbaseret system skal som udgangspunkt sikre, at der ikke sker dobbeltregulering og i videst muligt omfang bidrage til administrative lettelser for landbruget.
- Omlægning af pesticidafgiften skal sikre en markant reduktion i pesticiders skadevirkninger samtidigt med, at der skabes administrative lettelser for erhvervet.
- En forenkling af næringsbrevet for virksomheder, som ønsker at etablere flere typer fødevarer virksomhed samtidigt.
- Der gennemføres et projekt vedr. lettere opstart af fødevarer virksomhed. Forenklingen kan medføre administrative lettelser for erhvervet på op mod 30 mio. kr. årligt.

3.3 Landbruget som leverandør af grøn energi

Landbruget er en vigtig aktør som energileverandør. Biomasse fra landbruget indgår allerede i dag som en energikilde i den danske energiforsyning.

Regeringen ønsker, at landbrugets rolle som leverandør af grøn energi styrkes væsentligt. Derfor igangsætter regeringen en markant indsats for at øge energiudnyttelsen af husdyrgødning.

I dag anvendes kun en lille del af landbrugets husdyrgødning (ca. 5 pct.) til biogas.

Regeringen vil skabe rammerne for, at op til 40 pct. af husdyrgødningen i Danmark udnyttes til grøn energi i 2020. På sigt er det visionen, at alt husdyrgødningen energiudnyttes.

Det vil regeringen

- Regeringen vil skabe rammerne for, at op til 40 pct. af husdyrgødningen i Danmark kan udnyttes til grøn energi i 2020. På sigt skal alt husdyrgødning energiudnyttes.

Øget produktion af grøn energi vil styrke uafhængigheden af fossile brændsler. Øget energiudnyttelse af husdyrgødningen vil – i sammenhæng med bl.a. en modernisering af landbrugsloven – desuden give husdyrbrugene bedre vækstmuligheder.

Landmandens muligheder for at udvide bedriften med flere husdyr forbedres, da en øget energiudnyttelse af husdyrgødning reducerer behovet for areal til at sprede gødningen på.

Regeringen har med energiaftalen fra februar 2008 sikret en attraktiv afregningspris på biomasse og især biogas. Det er forventningen, at biogasproduktionen på den baggrund vil tredobles fra 4 PJ til 12 PJ i 2020.

Mere biogas bidrager til et mere klima- og miljøvenligt erhverv. Separeret eller afgasset husdyrgødning er mere miljøvenligt, da det bedre end ubehandlet husdyrgødning kan erstatte kunstgødning og ikke udvaskes i lige så høj grad som ubehandlet husdyrgødning.

Konkret baner regeringen vejen for en øget rolle til landbruget som energileverandør gennem en ambitiøs pakke af initiativer.

Indsatsen evalueres i 2015 med henblik på at vurdere behovet for yderligere tiltag.

Samlet set forventes tiltagene i Grøn Vækst for at fremme en øget energiudnyttelse af husdyrgødning samt dyrkning af energiafgrøder at medføre en reduktion af landbrugets CO₂-udledninger på 180.000 tons CO₂ årligt.

Herudover betyder initiativerne en øget kulstoflagring i jorden (sinks) på 130.000 tons CO₂ årligt.

Tiltagende skaber samtidig et endnu bedre grundlag for den udbygning af biogas i Danmark, der forventes på baggrund af energiaftalen.

Lokaliseringen af biogasanlæg skal fremmes

Med Grøn Vækst går regeringen et skridt videre for at sikre udbygningen af biogasanlæg.

Regeringen ønsker at reducere de barrierer, der kan være for placeringen af biogasanlæggene rundt omkring i landet.

For at sikre fremdriften og den bedst mulige koordinering af de forskellige tiltag vil der i løbet af 2009 blive udarbejdet en koordineringsplan for biogas og gødningsformidling.

På baggrund af koordineringsplanen vil regeringen gå i dialog med KL om en aftale om lokalisering af nye biogasanlæg.

Endvidere vil regeringen gennemføre en ændring af planloven, så kommunerne forpligtes til at inddrage placering af nye biogasanlæg i kommuneplanlægningen.

For at understøtte kommunerne med denne opgave vil der blive etableret et statsligt rejsehold, som skal rådgive kommunerne om planlægning af nye biogasanlæg.

Der vil også blive udarbejdet en drejebog, som skal gøre det nemmere at indpasse biogas til erstatning af naturgas på de decentrale kraftvarmeværker.

Det gør regeringen

Fremme placering af biogasanlæg

- Udarbejdelse af en drejebog for effektiv indpasning af biogas.
- Udarbejdelse af en koordineringsplan for biogas og gødningsformidling.
- Etablering af et statsligt biogas-rejsehold.
- Dialog med KL med henblik på aftale om lokalisering af biogasanlæg.
- Ændring af Planloven med henblik på at forpligte kommunerne til at inddrage lokalisering af biogasanlæg i kommuneplanlægningen.

Igangsætningspulje til etablering af biogas-anlæg

For at understøtte udbygningen af biogasanlæg tages der initiativ til en "Igangsætningspulje" på 85 mio. kr. årligt, som skal virke fra 2010 til 2012.

Der vil primært kunne ydes støtte til fælles biogasanlæg. Dog vil der også kunne ydes støtte til bedriftsrelaterede investeringer på gårdene som separationsanlæg og lignende i forbindelse med tilslutning til fælles biogasanlæg.

For også at fremme energiudnyttelse af husdyrgødning fra økologiske landbrug vil der blive ydet tilskud til gårdanlæg på økologiske brug. Økologiske brug ligger ofte så spredt, at det ikke er rentabelt at oprette fællesanlæg, der alene baseres på økologisk husdyrgødning.

Det gør regeringen

Bedre rammer for afbrænding af husdyrgødning

- Omlægning af affaldsforbrændingsafgiften til en energi- og CO2-afgift.
- Arbejder for en yderligere afgiftsmæssig ligestilling mellem vegetabilsk biomasse og husdyrgødning.
- Arbejder for at lempe affaldsforbrændingsdirektivets krav om monitoring af forurening og rensning på mindre anlæg.

Bedre rammer for afbrænding af husdyrgødning

For at forbedre rammerne for afbrænding af husdyrgødning har regeringen fremsat lovforslag om at gennemføre en omlægning af affaldsforbrændingsafgiften til en energi- og CO2-afgift.

Regeringen vil desuden undersøge mulighederne for en yderligere afgiftsmæssig ligestilling mellem vegetabilsk biomasse og husdyrgødning.

Regeringen vil også arbejde for, at man i EU lempes affaldsforbrændingsdirektivets krav om monitorering af forurening og rensning på mindre anlæg, som skal gøre det mere rentabelt at afbrænde husdyrgødning på gårdanlæg.

Det gør regeringen

Styrket økonomisk incitament for energiudnyttelse af husdyrgødning og grøn biomasse

- Etablering af en Igangsætningspulje til etablering af biogasanlæg mv. for perioden fra 2010-2012.
- Analyse af en justering af varmeforsyningsloven mhp. at ligestille biogasleverandører med naturgasleverandører.
- Tilskudsmæssig ligestilling af afsætning af biogas til hhv. kraftvarmeværker og naturgasnettet.
- Gør plantning af energiafgrøder skattemæssigt fradragsberettigede.

Mulighed for distribution af biogas gennem naturgasnettet

Regeringen ønsker også at fjerne barrierer for distribution af biogas gennem naturgasnettet ved tilskudsmæssigt at ligestille afsætningen af biogas til henholdsvis kraftvarmeværkerne og naturgasnettet.

Det vil gøre det fleksibelt for biogasproducenterne at koble sig på enten naturgas eller kraftvarmeværkerne bl.a. afhængig af, hvad der er mest rentabelt for den enkelte biogasproducent.

Ordningen vil samtidig skabe bedre afsætningsmuligheder for biogas, hvis der er sæsonudsving i det lokale kraftvarmeværks efterspørgsel fx i sommerperioden.

Bedre rammer for dyrkning af energiafgrøder

Anvendelsen af flerårige energiafgrøder til grøn energi bidrager positivt til reduktionen i udledningen af både drivhusgasser, kvælstof og pesticider.

For at forbedre landbrugets muligheder for at producere grøn energi baseret på energiafgrøder vil regeringen ændre lovgivningen, så udgifter til plantning af energiafgrøder som pil og popler bliver skattemæssigt fradragsberettigede.

Endvidere vil afstandskravene op til vandløb og søer blive lempet med henblik på at smidiggøre muligheden for at etablere energiafgrøder uden at dette forringer varetagelsen af naturhensyn.

3.4 Fremme af markedsbaseret økologi

Økologi er en produktionsform, som på en række parametre bidrager til bedre miljø, natur og dyrevelfærd. Det er et stigende antal forbrugere villige til at betale for.

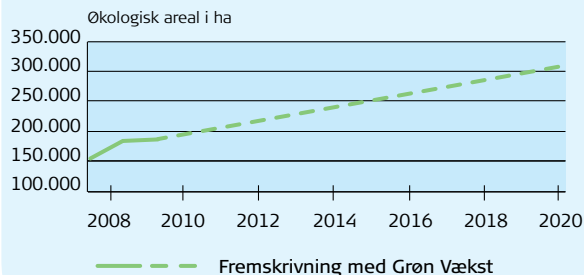
Økologien har således i dag fået et solidt fodfæste i Danmark, og økologiske fødevarer bidrager i stigende grad til vækst og eksport.

Regeringen ønsker derfor at fremme en mere markedsbaseret udvikling af den økologiske sektor.

Det vil regeringen

- Regeringen vil skabe rammerne for en markedsbaseret fordobling i det økologiske areal i 2020.

Fremskrivningen af det økologiske areal frem til 2020 med Grøn Vækst

Øget økologisk vækst og værdiskabelse

Økologien har de senere år haft en betydelig vækst i Danmark. Det skyldes bl.a. en målrettet og ambitiøs økologiindsats. Indsatsen har bl.a. betydet, at Danmark i 2009 er kåret som årets land på verdens største økologimesse – Biofach.

Den danske detailomsætning med økologiske fødevarer udgjorde i 2007 ca. 3,6 mia. kr., hvilket er en stigning på 33 pct. i forhold til 2006. I samme periode er eksporten vokset med godt 70 pct. til i alt 477 mio. kr.

Der er imidlertid basis for en yderligere markedsdrevet vækst i den økologiske sektor. Danmark er i dag nettoimportør af økologiske fødevarer, og det hjemlige udbud kan altså ikke altid følge med efterspørgslen efter økologiske varer.

Yderligere omlægning og produktion

Regeringen styrker med Grøn Vækst rammebetingelserne for økologi, så vejen banes for en fordobling i det økologiske areal frem mod 2020 set i forhold til 2007-niveaueet.

Regeringen vil afsætte økologitilskud (omlægnings- og miljøbetinget tilskud), som svarer til en gennemsnitlig årlig udvidelse af det økologiske areal på 11.000 ha.

Regeringen vil samtidig sikre, at der løbende sker en markedsbaseret justering af tilskudssatserne, så de matcher markedsudviklingen.

Derudover vil regeringen igangsætte en række 'omlægnings-tjek', som skal bidrage med viden og rådgivning hos konventionelle landmænd, der overvejer at omlægge til økologisk drift.

Endelig vil regeringen yde tilskud til nedsættelse af 'ERFA-grupper', som skal fremme nyetablering samt omlægning til økologisk drift.

Det gør regeringen

Bedre muligheder for økologisk produktion

- Udvidelse af rammerne for de arealbaserede tilskud (omlægningstilskud og miljøbetinget tilskud), så de kan understøtte en årlig vækst i det økologiske areal på op til 11.000 ha.
- Løbende justering af tilskudssatserne, så de matcher markedsudviklingen.
- 'Omlægningstjek' hos konventionelle landmænd for at fremme omlægningen til økologisk drift.
- Tilskud til nedsættelse af ERFA-grupper, som skal fremme nyetablering samt omlægning til økologisk drift.

Øget afsætningsfremme

- Afsætningsfremmeindsatsen styrkes med henblik på at bidrage til en yderligere vækst i eksporten af økologiske fødevarer.

Fortsat forskning og innovation

- En fortsættelse af den ambitiøse satsning på det internationale økologiske forskningscenter (ICROFS) drøftes med forligspartierne bag globaliseringsaftalen.

Øget afsætningsfremme

Regeringen ønsker fortsat at bidrage til, at de økologiske producenter kan afsætte deres økologiske fødevarer i Danmark og i udlandet.

Regeringen vil derfor styrke den indsats for økologisk afsætningsfremme, som blev igangsat i 2007. Indsatsen skal bidrage til, at især mindre økologiske producenter lettere kan afsætte deres økologiske fødevarer.

Fortsat forskning og udvikling

Regeringen har i 2008 igangsat en ambitiøs satsning på forskning og innovation inden for økologi med etableringen det Internationale økologiske forskningscenter (ICROFS). Regeringen vil drøfte en fortsættelse af denne indsats med forligspartierne bag Globaliseringsaftalen i efteråret 2009.

Fremadrettet vil den økologiske forsknings- og innovationsindsats desuden indgå i det nye Grønne Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), hvor økologi er et af fokusområderne.

Yderligere Grøn Vækst-tiltag fremmer økologien

En række af de øvrige Grøn Vækst-initiativer vil desuden bidrage til at fremme økologien i Danmark. Det gælder bl.a. pesticidindsatsen og indsatsen for øget energiudnyttelse af husdyrgødning.

Det gør regeringen

Øvrige tiltag med betydning for økologisk vækst og værdiskabelse

- Omlægning af pesticidafgiften samt fremme af alternative bekæmpelsesmidler vil styrke incitamenterne til økologisk drift.
- Indsatsen for øget energiudnyttelsen af husdyrgødning og produktion af biomasse til energi vil også skabe bedre forhold for den økologiske produktion.
- Moderniseringen af Landbrugsloven vil bl.a. lette adgangen til kapital gennem nye selskabsformer mv.
- Hurtigere og mere effektive miljøgodkendelser vil gøre det lettere at udvide og optimere bedrifterne – også de økologiske.

3.5 Danmark som grønt vækstlaboratorium

Det danske landbrugs- og fødevarerhverv er i dag blandt de mest konkurrencedygtige i verden. Den danske styrkeposition er bl.a. resultatet af en langvarig forsknings- og innovationsindsats.

Regeringen ønsker at styrke indsatsen og gøre Danmark til et Grøn Vækstlaboratorium.

Det vil regeringen

- Regeringen vil styrke forskning, innovation og udvikling så Danmark bliver et Grønt Vækstlaboratorium – Agro Food Valley.

Det gør regeringen

- En styrket strategisk forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på miljø- og fødevarerområdet som et led i globaliseringsforhandlingerne i efteråret 2009.
- En mere fokuseret forsknings- og innovationsindsats.
- En ny og mere sammenhængende organisering af forsknings- og innovationsindsatsen i et strategisk Innovationspartnerskab for Agro Food og et Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP).
- Et program for markedsmodning af nye grønne teknologier.
- Øget eksport af grøn teknologi og viden.

Regeringen vil derfor drøfte en styrkelse af forsknings- og innovationsindsatsen på miljø- og fødevarerområdet med forligskredsen bag globaliseringsaftalen i efteråret 2009.

Fokuseret og styrket forsknings- og innovationsindsats

Regeringen vil fremover i højere grad fokusere forsknings- og innovationsindsatsen på landbrugs- og fødevarerområdet på de hovedudfordringer, som erhvervet står over for i dag.

Erhvervet mødes bl.a. af en række nye krav til miljø, natur og klima, som kræver en målrettet indsats. Dertil kommer en skarp international konkurrence, som stiller store krav til erhvervens innovationsevne og produktivitet.

Forsknings- og innovationsindsatsen skal derfor bl.a. fokuseres på at udvikle:

- En mere bæredygtig planteproduktion, således at en mere optimal udnyttelse af jorden sker på bæredygtige vilkår, dvs. under hensyntagen til miljø, natur og klima.
- En mere bæredygtig husdyrproduktion med bedre dyrevelfærd, herunder ny viden om fodring samt udvikling af nye staldanlæg og renseteknologier, som begrænser husdyrproduktionens emission af ammoniak, lugt, klimagasser mv.
- En mere CO₂-neutral energiproduktion i landbruget, der bidrager til at sikre, at en større andel af dansk husdyrgødnings og anden biomasse anvendes til energiproduktion.
- En mere markedsdrevet økologisk produktion, som i endnu højere grad bidrager til løsning af aktuelle samfundsudfordringer vedr. natur, miljø, klima og dyrevelfærd, samtidigt med at produktiviteten styrkes.

- En højere produktivitetsvækst og øget værdiskabelse, så forbrugerkrav om kvalitet, fødevarerikkerhed, sundhed, ernæring, smag og individuelle oplevelser imødekommes, samtidig med at konkurrenceevnen styrkes.

Ny og mere sammenhængende organisering

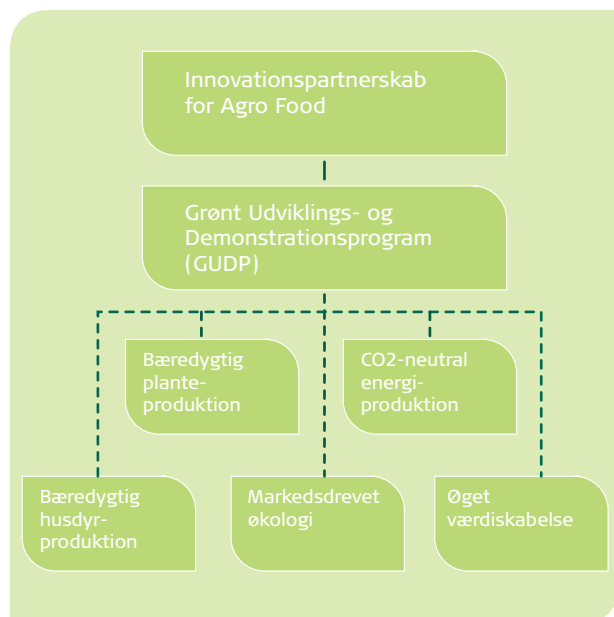
Med henblik på at understøtte visionen om Danmark som et grønt vækstlaboratorium ønsker regeringen at skabe en ny og mere sammenhængende organisering af forsknings- og innovationsindsatsen på miljø- og fødevarerområdet.

Der skal bl.a. foretages en koordineret prioritering af midler mv. på de hovedudfordringer og udviklingstrin, hvor indsatsen giver den største effekt i forhold til målet om Grøn Vækst.

Regeringen foreslår derfor, at de eksisterende kompetencer i det tidligere Innovationsudvalg og det Rådgivende Udvalg for Fødevarerforskning forenkles og samles i et nyt Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), inspireret af det tilsvarende program på energiområdet (EUDP).

GUDP'et skal bidrage til udviklingen af miljøteknologier, som kan understøtte et mere miljøvenligt og konkurrencedygtigt landbrugs- og fødevarerhverv. Programmet skal bl.a. styrke den internationale udviklings- og demonstrationsindsats og bidrage til at fx miljøteknologi, bioteknologi, gastronomi og viden på ernæringsområdet i højere grad tænkes sammen. Programmet skal ses i sammenhæng med den strategiske forskningsindsats i Det Strategiske Forskningsråd.

Derudover oprettes der et strategisk Innovationspartnerskab for Agro Food, som bringer erhvervslivet tættere på forskere, myndigheder og forbrugere. Partnerskabet skal tegne de overordnede, strategiske linier i forsknings- og innovationsindsatsen på tværs af miljø- og fødevarerområdet.

Partnerskabet skal skabe overblik og koordination i hele kæden fra grundforskningen til den mere markedsnære innovationsindsats. Det skal samtidig sørge for, at der hele tiden er fokus på at skabe innovative og brugbare resultater til gavn for erhvervet.

Program for markedsmodning af nye grønne teknologier

Der er i dag risiko for, at lovende grønne teknologier aldrig finder vej fra udvikling og demonstration til egentlig, kommerciel anvendelse.

Producenterne af de nye teknologier savner ofte markedsforståelse og mødes af tekniske udfordringer, lange tidshorisonter samt utilstrækkelige låne- og finansieringsmuligheder mv.

Regeringen lægger derfor op til, at der etableres et tværgående program for markedsmodning af nye grønne teknologier. Programmet vil bidrage til at omsætte nye innovative løsninger til markedsmodne produkter.

Det nærmere indhold af programmet vil blive fastlagt i forbindelse med globaliseringsforhandlingerne i efteråret 2009.

Øget eksport af grøn teknologi og viden

Udviklingen af nye innovative teknologier, der beskytter natur, miljø og klima, kan både forbedre erhvervets konkurrenceevne og skabe nye eksportindtægter.

Grøn viden og teknologi efterspørges således i stigende grad i udlandet, og regeringen ønsker, at dansk erhvervsliv får en del af dette voksende marked.

Forsknings- og innovationsindsatsen kan således øge eksporten, skabe nye grønne arbejdspladser og samtidig bidrage til, at Danmark også i fremtiden er et førende, grønt vidensamfund.

Yderligere indsats for grøn innovation

Visionen om Danmark som et Grønt Vækstlaboratorium skal desuden ses i sammenhæng med at regeringen snarest offentliggør en Erhvervs klimastrategi.

Strategien skal styrke rammebetingelserne for danske cleantech virksomheder og sikre, at danske virksomheder udnytter det erhvervsmæssige potentiale i udvikling og salg af grøn teknologi og viden.

Regeringen vil endvidere i 2009 offentliggøre en Virksomhedsrettet innovationsstrategi, som skal bidrage til, at virksomhederne har de rette rammevilkår for deres innovationsaktiviteter.

I den sammenhæng skal der bl.a. sikres en bedre koordinering af den virksomhedsrettede innovationspolitik for at sikre større sammenhæng mellem erhvervslivets fremadrettede behov og innovationssystemet.

3.6 Investering i nye grønne teknologier

For at landbrugserhvervet kan opretholde en konkurrencedygtig position, er det nødvendigt, at der fortsat sker innovation og teknologisk udvikling i erhvervet.

Investeringer i nye grønne teknologier skal medvirke til både at øge produktiviteten i erhvervet og samtidig medføre en positiv effekt for natur, miljø og klima på bedriftsniveau.

Derudover kan investeringer i grøn teknologi skabe grundlag for yderligere vækst i tilknyttede industrier såsom forarbejdning, forædling og afsætning.

Regeringen vil derfor oprette en tilskudspulje til anvendelse af nye miljø- og klimavenlige teknologier i det primære erhverv.

Tilskudspuljen vil bl.a. målrettes anvendelse af teknologi til:

- Reduktion af lugtgener samt emission af klimagasser og ammoniak fra husdyrproduktion og husdyrgødning, herunder gylleseparations-, forarbejdnings- og udbringningsteknologier.
- Reduktion af pesticidanvendelsen. Dette kan eksempelvis være GPS-baserede teknologier til såning af rækkeafgrøder, som optimerer afgrødevækst og som begrænser anvendelse af pesticider.
- Reduktion i tab af næringsstoffer i forbindelse med fodring, omsætning af foderstoffer samt anvendelse af husdyrgødning.
- Reduktion af energi-, vand-, næringsstof- og pesticidforbruget i gartnerisektoren. Eksempelvis investeringer i forbedrede drivhus- eller energilagringsteknologier.

3.7 En mere værdiskabende fødevarerindustri

Den danske fødevarerindustri har et godt udgangspunkt for at klare sig internationalt. Værdiskabelsen pr. medarbejder er høj, og industrien har gennemført store investeringer i viden og ny teknologi efter både danske og internationale standarder.

Fødevarerindustrien har imidlertid i de senere år tabt markedsandele i forhold til sine udenlandske konkurrenter.

En fortsat moderne og konkurrencedygtig fødevarerindustri kræver øget fokus på at minimere produktionsomkostningerne og på at styrke værdiskabelsen.

Regeringen har for nyligt offentliggjort en handlingsplan for nedbringelse af omkostningerne til kødkontrol. Handlingsplanen skal bidrage til, at kontrolomkostningerne ikke hæmmer de danske virksomheders internationale konkurrenceevne. Regeringen vil løbende følge op på handlingsplanen.

Regeringen har desuden styrket rammevilkårene for dansk eksport. Virksomheder med korte kreditter, herunder fødevareraktiviteter, får bedre muligheder for at forsikre sig via genforsikringsaftaler mellem Eksport Kredit Fonden og de private kreditforsikringselskaber for omkring 10 mia. kr. årligt. Dette er sket som led i udmøntningen af kreditpakken.

Øget værdiskabelse

Regeringen vil desuden fortsat understøtte en teknologisk udvikling og effektivisering i fødevarerindustrien, som vil bidrage til at styrke produktiviteten i erhvervet.

Dette sker gennem en styrkelse af netværksordningen, som understøtter dannelse af netværk mellem aktører, som især kan medvirke til at fremme afsætningen af ikke-masproducerede kvalitetsfødevarer.

Det vil regeringen

- Danmark skal være et Gourmetland i kraft af produktion af kvalitetsfødevarer.

Yderligere vil regeringen iværksætte en kvalitetsfødevarerordning, hvor der fokuseres på rådgivning om markedsføring og forretningsplaner for producenter af kvalitetsfødevarer.

Ny madkulturzone

Derudover vil regeringen i foråret 2009 oprette en oplevelseszone for madkultur, der skal styrke udbuddet af oplevelsesbaserede højværdiprodukter på fødevarerområdet. Dette skal bl.a. ske gennem øget viden, etablering af tværfaglige samarbejder, konkrete projekter og afsætningsmæssige indsatser.

MadExperimentarium

Regeringen ønsker endvidere at etablere et MadExperimentarium, som med fødevareraktivitet som udgangspunkt og værdiskabelse som mål kan fremme innovation og udvikling i erhvervet.

MadExperimentariumet skal benyttes til udviklingsseancer for fødevareraktiviteter, forskning og til diverse cross-events mellem industri, kokke og forbrugere.

Der skal med Experimentariumet udvikles nye uddannelser og kursusaktiviteter, ligesom Experimentariumet skal være et

Det gør regeringen

- Effektivisering af kødkontrollen, således at den bliver mere omkostningseffektiv.
- Etablering af en **genforsikringsaftale** under Eksport Kredit Fonden, der anslås at kunne understøtte kortfristet eksport for bl.a. fødevareraktiviteter for omkring 10 mia. kr. årligt. Dette er sket som led i udmøntningen af kreditpakken.
- **Tilskudspulje** til fortsat understøttelse af den teknologiske udvikling i fødevarerindustrien for at styrke produktiviteten og værdiskabelsen.
- Bidrage til mangfoldigheden af fødevarer gennem en styrkelse af **Netværksordningen** samt iværksættelse af en **Kvalitetsfødevarerordning** med fokus på rådgivning omkring markedsføring og forretningsplaner.
- Oprettelse af **madkulturzonen** – "Danmark som Gourmetland", som styrker udbuddet af oplevelsesbaserede højværdiprodukter på fødevarerområdet.
- Etablering af et **MadExperimentarium**, der kan bidrage til øget innovation og værdiskabelse i fødevarer- og gastronomisektoren.
- **Branding af Danmark som gourmetland** ved etablering af et offentlig-privat partnerskab, som skal bidrage til en mere samlet, målrettet og koordineret international markedsføring af Danmark som leverandør af kvalitetsfødevarer og gourmetoplevelser.

samlingssted for udvikling af gourmetmad i verdensklasse.

Endelig skal Experimentariet indeholde faciliteter, hvor børn og voksne kan lære om og fremstille sunde måltider af danske kvalitetsfødevarer.

Det er tiltænkt, at MadExperimentariet etableres som et offentlig-privat partnerskab, som bl.a. skal huse en række brugerfinansierede aktiviteter inden for uddannelse, produktudvikling, udstillinger og konkurrencer.

Branding af Danmark som gourmetland

Regeringen vil etablere et offentlig-privat partnerskab for at bidrage til en samlet, målrettet og koordineret international markedsføring af Danmark som leverandør af kvalitetsfødevarer og gourmetoplevelser.

Indsatsen skal bidrage til, at Danmark udbygger sin internationale styrkeposition på området og at værditilæksten styrkes i de danske fødevarerhverv, hotel- og restaurationsbranchen og relaterede erhverv.

Grøn Vækst

April 2009:6

Publikationen kan bestilles
eller afhentes hos:
Schultz Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon 43 22 73 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz-grafisk.dk
Hjemmeside: www.schultz-grafisk.dk

Henvendelse om udgivelsen
kan i øvrigt ske til:
Økonomi- og Erhvervsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Telefon: 33 92 33 50
E-mail: oem@oem.dk
Hjemmeside: www.oem.dk

Publikationen kan også hentes
på ministeriets hjemmeside:
www.oem.dk

Oplag: 1.500 stk.
Pris: Gratis

ISBN trykt udgave:
978-87-92480-08-8

ISBN elektronisk udgave:
978-87-92480-09-5

Design omslag:
BGRAPHIC

Design indhold:
IdentityPeople | PeopleGroup

Tryk:
Print Division

Foto omslag:
Rudy Hemmingsen, Scanpix
Foto indhold:
side 2 Jørgen Bausager, Scanpix
side 3 Henrik Vering, Scanpix
side 6-7 Lars Laursen, Scanpix
side 11 Bert Wiklund
side 12 Eva Rosenqvist, Scanpix
side 13 Terkel Broe Christensen, Scanpix
side 18 Terkel Broe Christensen, Scanpix
side 20 Gert S Laursen, Scanpix
side 24 Henning Bagger, Scanpix
side 28 Henrik Pyndt Sørensen, Scanpix
side 31 Jørgen Schytte, Scanpix
side 32 Henning Bagger, Scanpix
side 33 Bert Wiklund
side 36 Lars Bahl
side 41 Torben Skøtt
side 43 Jens Nørgaard Larsen, Scanpix
side 45 Henrik Vering, Scanpix
side 46 Javier Larrea

